

MOHÁCSI HELYI KÖZÖSSÉG HELYI AKCIÓCSOPORT

MOHÁCSI HELYI KÖZÖSSÉGI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA

2014-2020

2020. március 2.

Készítette: Mohácsi Városszépítő és Városvédő Egyesület

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Strukturális
és Beruházási Alapok

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalom

Vezetői összefoglaló	3
1. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata	5
2. A Helyi Községi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása	7
3. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése	8
3.1 Helyzetfeltárás.....	8
3.2 A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok, szolgáltatások	12
3.3 SWOT	18
3.4 Fejlesztési szükségletek azonosítása	21
4. A stratégia jövőképe.....	23
5. A stratégia célhierarchiája	23
6. Cselekvési terv	25
6.1 A beavatkozási területek/műveletek leírása	25
6.2 Együttműködések	36
6.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei.....	37
6.4 Kommunikációs terv	43
6.5 Monitoring és értékelési terv	44
6.6. Horizontális célok	45
6.6.1 Esélyegyenlőség.....	45
6.6.2 Fenntarthatóság	45
6.7. A HKFS innovatív elemeinek bemutatása.....	46
6.8. A HKFS megvalósíthatóságának főbb kockázatai	47
7. Indikatív pénzügyi terv	48
A HKFS teljes költségvetése.....	50
Nyilatkozat a HKFS elfogadásáról	56

Vezetői összefoglaló

A Mohácsi Helyi Közösség Helyi akciócsoport (HACS) 2014-2020-as programidőszakra vonatkozó Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégiája Mohács város közigazgatási területére terjed ki és ezzel több, mint 18 ezer főt érint. A város adottságai környezeti, társadalmi, gazdasági téren is beavatkozásokat igényelnek, e stratégia végrehajtásával főleg kulturális területen érhetők el pozitív változások.

Az akciócsoport stratégiájának **jövőképe** a következőképpen került megfogalmazásra:

„Mohácson a köz, magán és vállalkozói szektor bevonásával folyamatos a közösségi, kulturális jellegű fejlesztések megvalósulása, amelyek hozzájárulnak a helyiek életminőségének javulásához.”

A stratégia a város közösségi kulturális téren kitűzött jövőképeinek elérése érdekében kijelölt **átfogó stratégiai cél** az alábbi: *„Minőségi életkörülmények biztosítása magas hozzáadott értékű, közösségek által megvalósított közösségi, kulturális jellegű fejlesztések révén.”*

Az átfogó cél elérését **specifikus célok** segítik, amelyek területei a közösségi kezdeményezések és szerveződések támogatása; a minőségi kultúra és közművelődés rendelkezésre állása; a fiatalokat megtartó és helyi identitást erősítő élettér megteremtése; és nem utolsósorban a fenntartható idegenforgalmat segítő környezet fejlesztése.

A célok elérését a különböző operatív programok nyújtotta támogatási lehetőségek figyelembe vételével a stratégiában megfogalmazott alábbi **műveletek** segítik:

1. Kulcsprojekt: Civil Közösségi Ház kialakítása
2. Kultúrát, közművelődést szolgáló intézmények, önkormányzatok működési helyszínének fejlesztése
3. A természeti és épített környezet rekreációs, közösségi, kulturális célú fejlesztése
4. Programok, rendezvények támogatása

A CLLD forrásból tervezett műveletekkel a Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia alapján készülő helyi felhívások keretében a mohácsi székhellyel, telephellyel rendelkező köz és civil szférából jelentkező szervezetek kaphatnak támogatást. Az egyes beavatkozási területek esetében a projektek kiválasztása a Stratégiában meghatározott kritériumok alapján történik. A HKFS tartalma folyamatosan felülvizsgálat tárgya és szükség esetén az akciócsoport módosításokat, a forrásátcsoportosítást kezdeményezhet.

A 2016. május 30-án alakult **HACS** a 7 éves ciklusra jelen stratégiában tervezett működése során a Mohács fejlesztésére, a Helyi Községi Fejlesztési Stratégiában szereplő célok megvalósítására, szférák közötti együttműködés erősítésére, innovatív projektek ösztönzésére törekszik. A 14 szervezet közös összefogásával megalakult **Mohácsi Helyi Közösség** felel:

- térségi stratégiai gondolkozás elősegítéséért, HKFS tervezéséért;
- a HKFS megvalósulásáért és az egyes projekteknek monitoringjáért és értékeléséért – a visszacsatolási és tanulási folyamat működtetéséért;
- az animációért, társadalomszervezésért;
- a végrehajtás különböző szintjeivel és a külső szervezetekkel való kapcsolattartásért.

Mohácsi Helyi Közösség **munkaszervezete** a HACS tagok által, az alapítószervezetek közül kiválasztott **Mohácsi Városszépítő és Városvédő Egyesület**. A munkaszervezet munkatársai által a stratégia megvalósítása kapcsán ellátott feladatok:

- Térségi animáció, projektgenerálás.
- A munkaszervezethez beérkező projektötletek pályázattá érlelésének segítése, a potenciális pályázók segítése a pályázatok összeállításában és az elszámolásokban.
- Monitoring, értékelés.
- A HACS adminisztrációs feladatainak ellátása.
- Beszámolási kötelezettség a munkaszervezet-vezető felé.

1. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata

A partnerségi egyeztetés, együttműködés fontos szerepet kapott a HKFS készítése során. Az előkészítés és a teljes tervezési munka idején biztosított volt a nyilvánosság, a helyi társadalom és a gazdaság szereplőinek partnerként történő bevonása. A partnerség, mint horizontális alapelv érvényesítése elengedhetetlen, hogy olyan stratégia szülessen, amely

- helyi társadalmi, gazdasági, környezeti és közszolgáltatás-fejlesztési célokat magába foglalja,
- az azok megvalósítását szolgáló eszközök (műveletek, helyi felhívások) tekintetében kiemelten kezeli a kulturális, közösségi fejlesztéseket,
- forrásfelhasználásuk szempontjából pedig egyszerre összehangoltan képesek a TOP ERFA és ESZA forrásait használni.

A lezajlott tervezési folyamat két elkülöníthető szakaszra bontható:

1. A tervezést előkészítő szakasz – 2015.januártól – 2016. május elejéig
2. Tervezés és HKFS dokumentum elkészítése – 2016. májusban és júniusban zajlott

A tervezés előkészítése részeként tekint a HACS a 2015-ben készült Mohács Város Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) partnerségi egyeztetéseire és ezek eredményére. Ezt az indokolja, hogy azonos területre (város egésze) készült ITS esetében a partnerségi egyeztetési módszerek, eszközök és célcsoportok kiválasztása során is meghatározó szempont volt, hogy a társadalom- és gazdaságfejlesztés hatékony és fenntartható módon való formálása csak a helyi közösség bevonásával, széles körű elköteleződésével, a helyi értékek és problémák feltárására alapozottan képzelhető el. A tervkészítés folyamatába a társadalmi folyamatokban meghatározó, vagy az ITS megvalósításában kulcsszerepet betöltő szervezetek és azok képviselői mind bevonásra kerülnek.

A fenti előzmény megerősítését és a Helyi Községi Fejlesztési Stratégia (HKFS) tárgyában tett konkrét egyeztetés a Helyi Községi Fejlesztési Stratégiák elkészítésére irányuló felhívás május eleji megjelenését követően az önkormányzat kezdeményezésére és támogatásával a HACS megalapítás első megbeszélésén a TOP 7. prioritás felhívásához kapcsolódó regisztráció témájában zajlott. Ennek során döntés született a Mohácsi Helyi Község (MHK) létrehozásáról, konzorciumi működési forma meghatározásáról, és arról hogy a helyi HACS-ot a Mohácsi Városszépítő és Városvédő Egyesület, míg kapcsolattartó személyként annak elnökét Mohácsi Bugarszki Norbertet javasolja. Ezt követően lezajlott az MHK alakuló ülése, ahol a fenti javaslatok témájában elfogadó határozatok születtek, illetve az egész város területe a stratégia akcióterületeként lett meghatározva.

Az alakulást követően a tervezési folyamat műhelynapokkal, majd az ezt követő fórumon folytatódott, melyről a tájékoztatást helyben szokásos módon, hirdetőplakáton biztosították a résztvevő szervezetek. A fórumon bárki megjelenhetett, meghallgathatta a tervezés eddigi lépéseit és ott elmondhatta észrevételeit. A település szereplőivel a párbeszéd alapvetően a személyes találkozókön és az ott megadott elérhetőségeken (e-mail, telefonszám) volt biztosítva.

A közösség bevonása a műhelynapokat követő fórumon öltött leginkább testet, a folyamat azon pontján, amikor már a tervezői csoport (HACS különböző ágazatokat képviselő tagjai) egy-egy közösség által is véleményezhető témát előzetesen megtárgyalt és a kereteket kidolgozta. A CLLD rendszer bemutatása, közösségi bevonással készült ITS helyzetértékelés SWOT megállapításainak összegzése volt

az első műhelynap témája, majd a HKFS stratégiához megfogalmazott jövőképkalkotás és célrendszer kidolgozása következett.

Mindezek után a beavatkozási területek/műveletek (intézkedések) meghatározása zajlott. A közösség részvétele lehetőséget adott a vélemények, javaslatok figyelembe vételére és annak beépítésére a stratégia egyes részeibe. Leginkább a beavatkozások indokoltságához, illetve a támogatott tevékenységekhez kerültek beemelésre észrevételek.

Ezt követően az előzetesen a tervezői csoportnak kiküldött HKFS véleményezési anyagának egyeztetése zajlott. Az észrevételek beépítését követően a HACS elfogadta a stratégiát.

A tervezésbe a HACS tagjainak képviselői mellett külső, településfejlesztés terén jártas, a helyi ITS kidolgozásában résztvevő szakértők is bevonásra kerültek. A külső szakértők feladata a stratégia összeállítása, konzultációk koordinálása. Bevonásukat szakmailag indokolja, hogy a várost az ITS kidolgozásával bizonyítottan ismerő szakértők a különböző ágazatokat képviselő HACS tagoknál a HKFS kidolgozására rendelkezésre álló rövid idő alatt koncentráltabban tudják segíteni a tervezői munkát.

1. táblázat: HKFS elkészítésének folyamata, eseményei

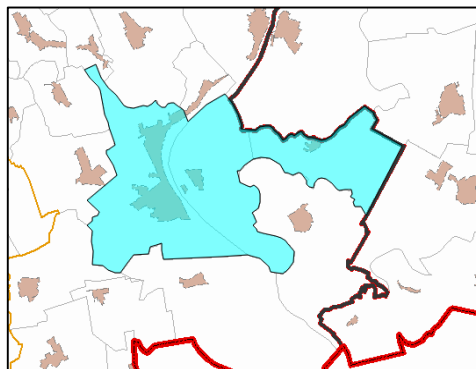
ESEMÉNY	HELYSZÍN	IDŐPONT	RÉSZTVEVŐK SZÁMA	EREDMÉNY
Mohácsi Helyi Közösség (MHK) első megbeszélése:	Polgármesteri Hivatal Mohács, Széchenyi tér 1., 7700	2016.05.27	14 fő	következő határozatok: - MHK létrehozásáról - MHK működési formájának meghatározásáról - MHK képviseletre jogosult szervezet javaslatáról - MHK részéről kapcsolattartó személy javaslatáról
MHK alakuló ülése	Polgármesteri Hivatal Mohács, Széchenyi tér 1., 7700	2016.05.30	14 fő	következő határozatok: - MHK megalakulása - MHK konzorciumi működési formájáról - MHK képviseletre jogosult szervezet és személy valamint két helyettese megválasztásáról - MHK akcióterületnek a teljes város kijelöléséről
Műhelynap 1	Polgármesteri Hivatal Mohács, Széchenyi tér 1., 7700	2016.06.06	8 fő	CLLD rendszer bemutatása, közösségi bevonással készült ITS helyzetértékelés SWOT megállapításának összegzése
Műhelynap 2	Polgármesteri Hivatal Mohács, Széchenyi tér 1., 7700	2016.06.08	8 fő	HKFS-hez kapcsolódó jövőképkalkotás és célrendszer kidolgozása
Műhelynap 2	Polgármesteri Hivatal Mohács, Széchenyi tér 1., 7700	2016.06.08	7 fő	HKFS-hez kapcsolódó beavatkozási területek/műveletek (intézkedések) meghatározása
CLLD fórum	Polgármesteri Hivatal Mohács, Széchenyi tér 1., 7700	2016.06.14	28 fő	CLLD és a HKFS-hez tervezési lépéseinek ismertetése, kérdések-válaszok
HKFS véleményezési anyagának egyeztetése	Polgármesteri Hivatal Mohács, Széchenyi tér 1., 7700	2016.06.21	10 fő	A véleményezési anyaghoz fűzött észrevételek kifejtése

MHK ülés	Polgármesteri Hivatal Mohács, Széchenyi tér 1., 7700	2016.07.04	14 fő	következő határozat: • HKFS elfogadása
----------	---	------------	-------	---

2. A Helyi Községi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása

A HACS alakuló ülésén 2016.05.30-án hozott határozat alapján a település teljes közigazgatási határon belül elterülő területe alkotja a Helyi Községi Fejlesztési Stratégia akcióterületét (1. ábra).

Az akcióterület lakónépessége a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala (KEKKH) személy és lakcímnnyilvántartása alapján 2014.01.01-én 19.399 fő.

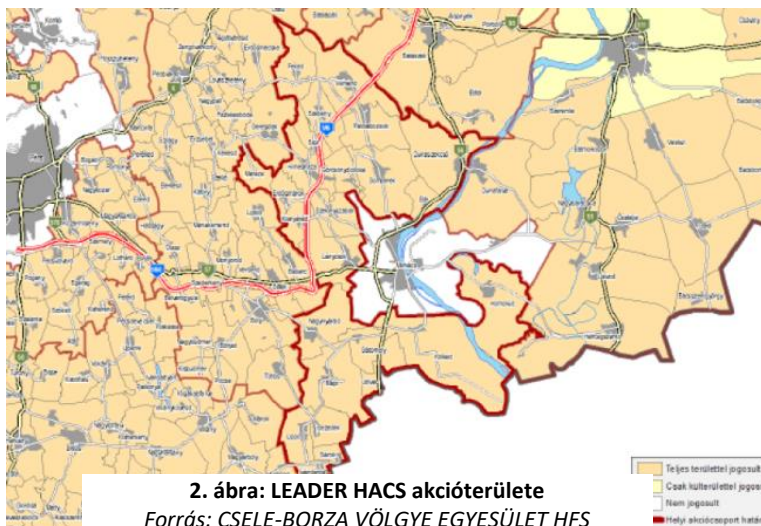

1. ábra: Az akcióterület (Mohács) térképi bemutatása
Forrás: FÖMI

A stratégia költségkerete e nyilvántartási adatot figyelembe véve került meghatározásra (vissza nem térítendő támogatás összege, ill. a stratégia megvalósítására fordítható forrás elszámolható összköltsége 18 001-60 000 fős akcióterület esetén maximum 800 millió Ft).

A HACS tagjainak egyhangú döntése alapján a közösségfejlesztési stratégia szempontjából a város egészére ható fejlesztéseket kíván végrehajtani, melyek megvalósításának hatásaiból a lakosság közvetve vagy közvetlenül részesül. Mindezek mellett a célok eléréséhez a kritikus tömeg rendelkezésre állását is az biztosítja, ha a város teljes közigazgatási területe akcióterületnek minősül. Mindez a város méretei miatt a személyes interakciókat sem érinti negatívan.

A kiválasztott akcióterület nincs átfedésben más akcióterületekkel, a Mohácsi járásban kidolgozott LEADER Helyi Fejlesztési Stratégia akcióterülete a város közigazgatási határán kívüli területeket foglalja magába (2. ábra).

2. ábra: LEADER HACS akcióterülete
Forrás: CSELE-BORZA VÖLGYE EGYESÜLET HFS

3. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése

3.1 Helyzetfeltárás

A fejezet a 2015-ben készült ITS Megalapozó vizsgálat alapján készült. A helyzetfeltárás a stratégia szempontjából fontos jelenlegi állapotokat a településhálózat, környezet, társadalom és gazdaság tématerületekre csoportosítva mutatja be.

1. Településhálózat

Mohács Baranya megyében, Magyarország déli határán, a Duna két partján terül el.

Az országos településhálózatban a város két jelentős megyeszékhely, Pécs és Szekszárd vonzáskörzetében helyezkedik el. Mohács határmentiségéből adódóan elsősorban az észak-déli irányú kereskedelem jelentős központja.

Az OFTK szerint Mohács a Duna menti népesebb települések között, az ország jó mezőgazdasági adottságú területén fekszik. A város az ország gazdasági-technológiai magterületének szélén, a külső nagyvárosi gyűrűn helyezkedik el, Pécs agglomerálódó térségének része.

Mohács Baranya megye 12 városi státuszú településéből 112 km²- es területével a második, közel 20.000 fős lakosságával a harmadik legnagyobb város a megyében. Járási székhely, a Mohácsi járáshoz 25 község tartozik. A település komplex vonzáskörzete nem esik egybe a járási közigazgatási határokkal, noha a város közvetlen vonzáskörzetét elsősorban a járás települései, ezen belül is a szomszédos, könnyen megközelíthető települések adják.

A térség közlekedési elérhetősége jó, mivel az M6 autópálya a város szélén található. Dél felé, illetve keletre a Dunán keresztül azonban javítani szükséges, mivel jelentős kapcsolati lehetőségek vannak azokban az irányokban, melyeket a város nem tud teljes mértékben kihasználni. A város a közelben megvalósult közlekedési infrastruktúra fejlesztésből (M6-M60) sokat profitált, elérhetősége mind a főváros, mind pedig a megyeszékhely irányából jelentősen javult. A további fejlődéshez nagyon fontos lenne az autópálya horvát határig történő meghosszabbítása, amely a déli nemzetközi kapcsolatépítést erősíthetné, az 57. út Mohács és az autópálya közti szakaszának fejlesztése (legalább négy-sívosítás), és nem utolsósorban a mohácsi Duna-híd megépítése, amely az eddig hiányzó kapcsolatot teremtené meg az ország keleti területei, valamint Szerbia felé.

2. Környezet

A **tájjelleg** természeti tényezői közül Mohácson a Duna és a domborzat, azaz a döntően sík felszín a meghatározó. A természeti adottságok (kiváló termőhelyi adottság) következményeként alakult ki és vált uralkodóvá a várost körülvevő tájrészletben és a Mohácsi-sziget városhoz tartozó területén a mezőgazdasági tájhasználat és az országos összehasonlításban igen alacsony mértékű erdősültség, mindezek mellett az egykor jelentős gyepterületek eltűntek. Abban ugyanakkor hiányoznak az ország más részein megszokott és a tájak képéhez hozzátartozó útfásítások, és a patakokat kísérő ligeterdő sávok. A másik kedvezőtlen folyamatot a kiváló termőhelyi adottságú szántóföldek termelésből történő kivonása jelenti.

A Duna a mohácsi tájszerkezet meghatározó eleme. A folyó és hullámtere többszörös természetvédelmi védettséget élvez, ugyanakkor üdülési-turisztikai potenciál, vonzástényező. Ugyanakkor a spontán kialakult üdülőtelepek rendezetlensége kedvezőtlen adottság. Bár a szőlő- és gyümölcsös területek részaránya csak 2%-os a városlakók életében és a tájszerkezetben is fontos helyet foglal el a Szőlőhegy. A tájképvédelmi övezetbe sorolt tájrészlet magaspontján jól megközelíthető, közhasználatú kilátópontot lehetne kialakítani.

A város főbb **környezetvédelmi** paraméterei megfelelnek az Európai Unió normáknak és a hazai jogszabályoknak. A várost elkerülő utak megépítésének hatására a zaj- és levegőszennyezés a lakott területeken csökkent, bár a közúti közlekedésből származó zajterhelés még mindig határérték feletti, és a légszennyezőanyag emisszió is jelentős. A szelektív hulladékgyűjtés a város egész területén szervezeten működik, az újrafeldolgozással hasznosított hulladék mennyiségét a továbbiakban is emelni szükséges. A szennyvíztisztító telepek korszerűsítése megtörtént. A város termálvízadottságai alkalmasak lehetnek energetikai beruházásokra is, így környezetbarát technológiát lehetne fűtésre, hűtésre, energiatermelésre hasznosítani.

Talajvédelem szempontjából fontos a jó termőképességű szántók megőrzése és hasznosítása a „Helyes Mezőgazdasági Gyakorlatnak” megfelelően, a nitráatterhelések csökkentése érdekében. Jelentős környezetvédelmi-tájvédelmi probléma, hogy a mohácsi felszíni vízfolyások nem felelnek meg az Európai Unió Vízkeret Irányelvének, nem érik el a jó ökológiai állapotot. Fontos lenne a „Duna részvízgyűjtő Alsó-Duna jobb part” vízgyűjtő tervben szereplő intézkedési javaslatok mielőbbi megvalósítása.

A környezeti terhelést jelentősen csökkenti, hogy a szennyvízcsatorna kiépítettsége is szinte teljes körű (93%), de egyes városrészek szennyvízcsatornázása nem megoldott, illetve az üdülő területek közművesítése nem megfelelő. A közművek összességében jól kiépültek, ám állapotukban az azbeszt anyagú vízvezeték előregedése és néhol a csapadékvíz-elvezetés megoldatlansága, üzemeltetési gondjai jelentenek problémát.

A város **zöldfelületét** nagyban erősíti, hogy a városközpont közelében jelentős méretű közparkok találhatóak és értékes, idős faállományú fásított utcák is jelen vannak. Ugyanakkor a városközpontban a pihenésre alkalmas elemek hiányoznak, emellett a város és Duna közötti zöldfelületi kapcsolat is kevés, és sok a keskeny, fásítás nélküli utca. Az elmúlt évek fejlesztései révén színvonalas játszókert létesült (extrém park), ám az igények ellenére kihasználatlan a közparknak alkalmas volt agyagbánya területe, de a hullámtéri erdők és szigetek sincsenek feltárva rekreációs hasznosítás célja.

Az **épített környezetben** a város belső arculatának egyediségét az idők során egymás mellé letelepedett különböző nemzetiségek egymástól eltérő vonásokat mutató városrészeinek összessége adja, amelyet a zömmel a XIX. században kialakult városközpont (Szabadság utca – Széchenyi tér) foglal egységbe. A város legnagyobb részében a lakóterületeken rendezett porták és utcaképek jellemzők.

A város jelentős számú régészeti lelőhellyel és műemlékkel büszkélkedhet, melynek egy része azonban felújításra szorul. Az önkormányzat az épített értékek helyi védelméről külön rendeletben gondoskodik.

Az épített környezetet ugyanakkor konfliktusos területek is terhelik: alulhasznosított, barnamezős területek és a szlömösödött területek (Újváros, a Felszabadulás lakótelep északi része /függőfolyosós

épületek/, valamint a szigeti oldalon Sárhát település). Mindemellett az épületek egy részének állapota akadályozza a hasznosításukat és funkció nélkül áll, vagy nem megfelelő körülmények között üzemel. Az intézményterületek egy részénél az épületek, udvarok korszerűtlensége, sportolási terek hiánya vannak jelen, de a városi utak egy részének minősége is gyenge, és vannak hiányosságok a járdák kiépítettsége terén is.

3. Társadalom

Mohács - Pécs és Komló után - Baranya megye harmadik legnagyobb városa, a megye települései között a 8. legsűrűbben lakott. A Magyarországra jellemző **demográfiai** trendek érvényesek rá. A város lakossága folyamatosan csökken, ami mögött a jelentős mértékű természetes fogyás, illetve a negatív vándorlási egyenleg áll. A népesség elöregszik (az öregedési index meghaladja az országos átlagot), a fiatalok fele annyian vannak, mint az öregek.

Mohács város **lakásállományának** közel negyede 1971-1980 között és mindössze 8%-ka az ezredfordulót követő időszakban épült. A magántulajdon a domináló, önkormányzati kezelésben igen kevés lakás van. A lakások közműellátottsága igen jó. Az összkomfortos és komfortos lakások együttes aránya eléri a 90%-ot. A lakásállomány többsége 2, illetve többszobás.

Az **óvodai nevelés, oktatás** terén elmondható, hogy a városban 5 önkormányzati és 2 egyházi fenntartású intézmény van. A gyermeklétszám csökkenésével együtt csökkent a férőhelyek száma is. Jelenleg az óvodák 91%-os kihasználtsággal működnek. Az **általános iskolai** feladatellátási helyek száma 5. Közülük három tartozik az állami (KLIK) fenntartású általános iskolák közé. Az általános iskolai tanulók száma 2001-2013 között jelentősen csökkent. Feladatellátási helyek átlagos létszáma párhuzamosan csökkent, de számottevően meghaladja az országos és a járási átlagot is. Két **középfokú oktatási** intézmény működik a településen. Ezek az intézmények a más településről bejárók aránya alapján térségi központ szerepet töltenek be. Mohácson összesen 507 halmozottan hátrányos helyzetű gyerek él. Az iskolai végzettség mutatói a megyei és a járási átlagok között alakulnak.

A lakosság számára biztosítottak az **egészségügyi** ellátás alapvető feltételei biztosítottak, ám a munkaképes korú lakosság morbiditási állapota rossznak mondható. Mohács Város Kórháza 10 aktív osztállyal és 43 szakrendeléssel működik. Az intézmény szakorvosi ellátottsága megfelelő. Az Országos Mentőszolgálat által fenntartott hálózat részeként van városi mentőállomás. Három szociális intézmény biztosítja a rászoruló lakosok igényeinek kielégítését: többek között családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás, házi segítségnyújtás, a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása terén.

A város járási **kulturális és turisztikai központ**, belföldi turizmushoz képest a külföldi turizmus elenyésző. A település korábban is és ma is jelentős térszervező erővel rendelkezik, mely a múltjára, tradícióira vezethető vissza. Ennek megőrzése záloga a jelenlegi pozíció megtartásának. A helyi identitásában jelentős szerepe van a történelmi eseményeknek, valamint a térség kulturális jellemzőinek. Jó földrajzi helyzetének köszönhetően közel van a Szekszárdi Történelmi, a Siklós-Villányi és a Mecsekaljai borvidékhez, amit a turisztikai fejlesztéseknél hozzáadott értéket képvisel. Az évente megrendezésre kerülő Busójárás az emberiség szellemi kulturális örökségének reprezentatív listáján szerepel.

A kultúra kiemelkedő szerepet tölt be a város életében. A helyi lakosság, valamint az odaérkező turisták számára számos intézmény, civil szervezet nyújt tartalmas programokat, rendezvényeket. A helyi lakosság részére több létesítmény és közösségi tér áll rendelkezésre nem csak kulturális, hanem szabadidős igényeik kielégítése céljából. A város kulturális életében központi helyet tölt be a Széchenyi Ifjúsági Centrum, mely elsősorban a fiatalabb generáció tagjai számára biztosít kulturált szórakozási, kulturálódási lehetőségeket.

A város életében az ott élő nemzetiségek is jelentős szerepet töltenek be. A három legjelentősebb a német, a horvát és a cigány. A cigány kisebbség száma 2001-2011 között jelentősen növekedett, míg az összes többi kisebbség aránya csökkent. A nemzetiségek számára 1998-ban került átadásra a Nemzetiségek Háza. Az intézménynek helyt adó épület nemzetközi támogatással került felújításra.

A településen a Mohácsi Jenő Városi Könyvtár mellett található a Kanizsai Dorottya Múzeum, mely állandó és időszakos kiállítások bemutatására biztosít teret. Utóbbiban szükséges a kiállítótér fejlesztése az interaktivitás felé, illetve a kiállítási anyagok biztonságos tárolásának megoldása.

Hagyományosan magas szintű és sokszínű sportélet jellemzi a települést, és ehhez illeszkedve a város kiemelt szerepet szán a településen működő **élsportnak, illetve szabadidősportnak**, igaz a rendelkezésre álló infrastruktúra előregedett, leromlott, a mai elvárásoknak sok esetben nem felel meg. A fiatalokat – ezen belül is a képzettebbeket – csak a bővülő munka- és szórakozási lehetőségek tarthatják leginkább a településen. A településen erős a civil jelenlét, amely a helyi identitás megőrzésének záloga.

4. Gazdaság

Mohács gazdasága a környező térségekkel összehasonlítva jobban, illetve hasonlóan teljesít, lényegében a megyei átlagot éri el, melyet Pécs jelentősen felfelé javít. A város gazdasági szerkezete szerteágazó, a mezőgazdaság azonban a fejlett ipar ellenére az országos értéknél nagyobb szeletet képvisel a terület gazdaságában. A másik oldalon az idegenforgalom áll, mely a lehetőségekhez képest alulreprezentált.

A **munkaerő képzettségi színvonala** átlagos. Amennyiben Pécs értékeit nem vennénk figyelembe, a megyei átlagnál jobb értéket kapnánk. Különösen a diplomások magas aránya és a képzetlenek alacsony aránya pozitív. A város gazdasági fejlődésének közép-, illetve hosszútávon a szakképzettek hiányával azonban szembe kell néznie, illetve meg kell előznie ezt. Erre a helyi oktatási rendszer lehetőséget ad.

Mohácsot a megyei szintnél rosszabb **foglalkoztatottsági** mutatók jellemzik: 2011-ben a teljes népességen belül a munkanélküliségi ráta 8% volt, (a gazdaságilag aktívakon belül 17%). A foglalkoztatottsági ráta 40% alatti. A háztartásokra jutó foglalkoztatottsági átlag tekintetében Mohács hátrányos helyzetben van, ugyanis a város e mutató tekintetében mind a megyei, mind az országos átlag alatt teljesít. A város inaktív keresőinek arányát stagnálás, az eltartottakét pedig kismértékű csökkenés jellemzi. A munkanélküliség növekedése az elmúlt években több nagy foglalkoztató kivonulásának, illetve nagy létszámú munkaerő leépítésének tudható be. A város **gazdasági szerkezetében** a szolgáltató szektor dominál, azonban az ipar is jelentékeny szerepet tölt be, különösen a feldolgozóipar. Azon belül is az élelmiszeripar, de a faipart is érdemes megemlíteni. A

város gazdasági életében kiemelkedő fontosságú az ipari park, amely a már működő vállalkozások mellett jelentős fejlesztési potenciállal is bír.

A város **turisztikára épülő gazdaságának** hátránya, hogy az attrakciók országosan kevésbé is ismertek a busójárás kivételével. Ezen mindenképpen változtatni szükséges megfelelő marketinggel. Azonban a fogadó infrastruktúra is fejleszthető, elsősorban a magasabb színvonalú szállás és vendéglátás tekintetében.

Az összes gazdasági ágazat fejlesztése szempontjából fontos kiemelni Mohács határmenti helyzetét, amely lehetőséget nyújt a határokon átnyúló gazdasági kapcsolatok erősítésére.

3.2 A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok, szolgáltatások

1. Külső koherencia, kiegészítő jelleg

A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégiában megfogalmazott célok, műveletek rendre illeszkednek más operatív programokban megfogalmazottakhoz, ami adódik abból, hogy különböző területi szinteken – ugyan más volumenben és összefüggésben –, de hasonló problémákra kívánnak reagálni. A jelen stratégia megvalósítására igényelhető forrás szűkössége miatt nincs lehetőség igazán nagyméretű projektek támogatására, viszont a nyújtható támogatások elősegíthetik ezek más forrásból történő megvalósulását, vagy olyan hozzáadott értékek teremthetnek meg, melyek segíthetik a város fejlődését, új projektek generálását.

A 2014-2020-as Operatív Programok HACS/HKFS szempontjából fontos beazonosított beavatkozási területeinek a következők:

TOP:

- Helyi gazdaságfejlesztés (1.1.3.)
- Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés (1.2.1.)
- A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével (1.4.1.)
- Zöld város kialakítása (2.1.2.)
- Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések (2.1.3.)
- Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések (2.1.3.)
- Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése (3.2.1.)
- Helyi foglalkoztatási együttműködések (5.1.2.)
- A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok (5.2.1.)
- A helyi identitás és kohézió erősítése (5.3.1)
- Településképet meghatározó épületek külső rekonstrukciója, többfunkciós közösségi tér létrehozása, fejlesztése, energetikai korszerűsítés (6-7.4.1.1)
- A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok (6.9.1.)
- A helyi identitás és kohézió erősítése (6.9.2.)

EFOP:

- Korai iskolaelhagyás csökkentése (3.1.2.)
- Testmozgást javító infrastrukturális fejlesztések (4.1.3.)

GINOP:

- Mikro-, kis- és középvállalkozások termelési kapacitásainak bővítése (1.2.1., 1.2.2., 1.2.3.)
- Mikro-, kis- és középvállalkozások piaci megjelenésének támogatása (1.3.1.)
- Az informatikai ágazatban működő mikro-, kis- és középvállalkozások nemzetközi piacokra való belépésének támogatása (3.1.4.)
- Községi internet hozzáférési pontok fejlesztése, szolgáltatási portfóliójuk bővítése (3.3.1.)
- Intézmények hálózati hozzáféréseinek, kapcsolatainak fejlesztése (GINOP-3.4.2-VEKOP-15)
- Aktív turisztikai hálózatok infrastruktúrájának fejlesztése (7.1.2.)
- Egyházi kulturális örökség turisztikai fejlesztése (7.1.4.)

2. A HKFS tartalmát befolyásoló fejlesztési prioritások/beavatkozási területek/jelentős projektek

A **Baranya megyei Területfejlesztési Konceptióban** (elfogadva a Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlése 3/2014.(02.20.) számú határozatával) megfogalmazott jövőkép szerint a megye 2030-ra élhető, az erőforrásaival fenntarthatóan gazdálkodó térségi csomóponttá válik, elsősorban értékteremtő foglalkoztatást biztosító gazdasági szerkezettel, javuló gazdasági mutatókkal, ahol növekszik a foglalkoztatás és megkezdődik a társadalmi felzárkózás.

A Baranya megyei fejlesztési koncepció a megye fejlesztési irányait **három átfogó cél** köré építi fel:

- Értékteremtő foglalkoztatást biztosító gazdaság kialakítása;
- Egészséges és megújuló társadalom;
- Természet- és energiatudatos megye.

Az átfogó célok elérését a stratégiai célrendszer részeként meghatározott 7 stratégiai cél és Baranya megye sajátos térszerkezetéhez illeszkedő 4 területi célkitűzés szolgálja. A stratégiai célok egyfajta fókuszáltságot adnak az átfogó célok eléréséhez vezető út kijelölésében, körvonalazva egyben a megye értékválasztásának tengelyeit.

A fejlesztési koncepció **hét stratégiai célja**:

- Helyi gazdaságok fejlesztése;
- Tartós növekedésre képes gazdaság megteremtése;
- Piaci igényekre reagálni képes emberi erőforrások fejlesztése;
- Társadalmi felzárkózás elősegítése;
- Stratégiai erőforrások fenntartható használata;
- Elérhetőség és mobilitás javítása;
- Nagytérségi csomóponttá válás.

A megyére kialakított négy területi cél közül a **Mohács városát érintő két területi cél:**

- Helyi adottságokra, komparatív előnyökre és lehetőségekre épülő vidék- és gazdaságfejlesztés kiemelten Mohács-Bóly és Villány-Siklós-Harkány térségében;
- Baranya megye horvát határmenti térsége határon átnyúló kapcsolatainak javítása elsősorban közlekedési, gazdasági téren.

A **Baranya Megye Területfejlesztési Program (Stratégiai és Operatív Program)** (elfogadva a Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlése 38/2014.(09.18.) számú határozatával) stratégiai fejezetei a következő 6 prioritást és az ezekhez tartozó intézkedésrendszert tartalmaznak.

- **I. prioritás:** A helyi termelésen alapuló gazdaság megerősítése a lokális gazdasági környezet integrált fejlesztésével
- **II. prioritás:** Külső erőforrásokra is támaszkodó, a termelési kapacitások növelésére alapozott versenyképes gazdaság megteremtése a megyében
- **III. prioritás:** A piaci igényekhez rugalmasan illeszkedő képzési struktúra kialakítása és fejlesztése
- **IV. prioritás:** Az élhetőbb települések, élhetőbb közösségek kialakulását szolgáló komplex fejlesztések, egészségtudatosság és egészségügyi prevenció az egészséges munkaképes társadalom biztosítása érdekében
- **V. prioritás:** A természeti erőforrások fenntartható használatán alapuló és klímatudatos környezetgazdálkodás feltételeinek megteremtése
- **VI. prioritás:** Az elérhetőség javítása, fenntartható közlekedési rendszerek létrehozásának előmozdítása

Mohács Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája a város legfontosabb társadalmi, gazdasági és környezeti kihívásainak megválaszolására két átfogó stratégiai célt jelöl ki:

- **Stabil alapokon nyugvó, kiegyensúlyozott, fenntartható módon fejlődő gazdaság megvalósítása** – a munkahely-teremtéssel kapcsolatos gazdaság-fejlesztési célokat tartalmazza.
- **Minőségi életkörülmények biztosítása** - a város intézményhálózatának, infrastruktúrájának fejlesztésére vonatkozó célokat rögzíti, illetve a város társadalmát, épített, táji környezetét és ezek fenntarthatóságát érintő kérdésekre fogalmaz meg fejlesztési irányokat.

Mohács Város 2023-ig elérendő középtávú stratégiai célkitűzései városi szintű tematikus célokat és városrészi szintű területi célokat foglalnak magukban. Az ITS célrendszerét a 2. sz. táblázat foglalja össze.

2. táblázat: Mohács Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának célrendszere, Forrás: ITS

Jövőkép																											
„Mohács Magyarország és az Európai Unió egyik stabil fejlődési pályán lévő városa, ahol kiegyensúlyozott gazdasági növekedés valósul meg, és a lakosság életminősége, szociális biztonsága folyamatosan javul.”																											
Átfogó célok																											
Stabil alapokon nyugvó, kiegyensúlyozott, fenntartható módon fejlődő gazdaság megvalósítása								Minőségi életkörülmények biztosítása																			
Tematikus célok																											
T1. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, fejlesztéséhez.		T2. A fenntartható turizmus kialakítása és Mohács versenyképes turisztikai célterületté tétele.		T3. A magas szintű kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek biztosítása.		T4. A gazdaság igényeihez illeszkedő humánerőforrás-fejlesztés, a lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése.		T5. A szociális biztonság megteremtése, szociális és humán szolgáltatások fejlesztése.		T6. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása. Helyi közösségi közlekedési módok bekapcsolása az országos és nemzetközi közlekedési hálózatokba.		T7. Az épített környezet, a természeti és környezeti állapot javítása, fenntartható energiagazdálkodás és infrastruktúra fejlesztés.		T8. A(z inter)regionális szerepkör erősítése, vonzó városkép és arculat kialakítása.													
Területi célok																											
V1. Gólya utca és környéke – alközpont szerepkör erősítése		V2. Eötvös-tömb – a belváros vonzerejének növelése		V3. Déli városrész – szegregáció megállítása		V4. Duna-part - turisztikai vonzeró növelése		V5. Öntöde térsége – lakókörnyezet minőségének javítása		V6. Lakótelep – a szociális biztonság megteremtése		V7. Sportszarnok és környéke – sportolási és rekreációs lehetőségek bővítése		V8. Lakóparkok –zöldterületek, út- és közmű infrastruktúra fejlesztése, köztemetők felújítása		V9. Kereskedelmi területek – infrastruktúra fejlesztés		V10. Ipari parkok – a gazdaság fejlesztése		V11. Duna-híd megépítése a kapcsolódó infrastruktúra fejlesztésekkel		V12. Szőlőhegy – a lakókörnyezet minőségének javítása		V13. Csele üdülőtelep – út- és közmű infrastruktúra, a közösségi közlekedés fejlesztése		V14. Mohács-Sziget – lakóterületek minőségi javítása, Duna-parti turisztikai fejlesztések	

A **Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)** a társadalmat érintő legfontosabb ágazati terv Mohács esetében (HEP), amely a 2013-2017 közötti időszakra fogalmaz meg célokat a városra vonatkozóan. Ezek közül a legfontosabbak:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelménye
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés,
- a diszkriminációmentesség,
- szegregációmentesség,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás, és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedések. A köznevelési intézmények - az óvoda kivételével - az őket érintő intézkedések érdekében együttműködnek az intézményfenntartó központ területi szerveivel.

A HEP célcsoportjai a romák és/vagy mélyszegénységben élők, gyermekek, idősek, nők és fogyatékkal élők. A legfőbb problémák közé a hátrányos helyzetűek alacsony végzettsége és ettől nem független alacsony foglalkoztatási szintje, illetve a szenvedélybetegek magas száma tartozik. Az idős lakosságát érintő problémák között szerepel az elmagányosodás, a romló egészségügyi állapot, az öngondoskodással összefüggő problémák.

3. A HKFS tartalmát befolyásoló, a település gazdasági és környezeti fejlődését és a befogadást támogató programok, szolgáltatások

Mohács Város Önkormányzatának 2015-2019-re vonatkozó gazdasági programja általános és kiemelt célokat fogalmaz meg. Az általános célok az alábbiak szerint összegezhetők:

- Mohács városa kiemelt helyen kezeli az ipari park, valamint a kapcsolódó közúthálózati elemek fejlesztését. Emellett a barnamezős területek revitalizációjával kívánja elérni, hogy a város vonzóvá váljon a befektetni szándékozó vállalatok számára. A gazdasági programban az infrastruktúra fejlesztése, illetve új beruházások, valamint a barnamezős területek revitalizációja szerepelnek célként.
- A turizmus esetében a Busójárás, mint a város legismertebb attrakciója kiemelt helyet foglal el a fejlesztendő lehetőségek között. Mohács esetében problémát jelent, hogy ezen kívül jelenleg igazán ismert attrakcióval nem rendelkezik. Mind az ITS, mind a gazdasági program célul tűzte ki az ökoturizmus fejlesztését, a kerékpárosok, illetve a vízi túrázók városba csábítását.
- Mohács a fejlesztéseit és fejlődését fenntartható módon tervezi. Az ITS fenntarthatósági céljai a gazdasági programmal összhangban vannak.
- Általános foglalkoztatást növelő célok képezik a további pillérét a város gazdaságfejlesztési céljainak. Az országos politika egyik fő célja is ez. A város ennek érdekében segíti a helyi gazdaság megerősödését. Igyekszik kedvező feltételeket teremteni ahhoz, hogy a vállalkozók számára munkahely-bővítési lehetőséget teremtsen. A közszolgáltatások megtartása, illetve bővítése révén munkahelyet teremt, és tart fenn a köztisztviselőket, közalkalmazottakat foglalkoztatásával. Ezen kívül aktívan részt vesz a munkaadók és munkavállalók igényeinek közvetítésében.

- A gazdasági programban szerepel, hogy a város kultúrája, egészségügyi és szociális ellátórendszere meghatározza annak gazdasági teljesítőképességét is. Mohács ezen a téren is több projektet tervez a 2015-2023-as tervezési időszakban.
- A gazdaságfejlesztési programban nevesítésre kerültek a településfejlesztési célok is, amelyek összhangban vannak az ITS célrendszerével.

Mindezek a fejlesztések azokat a megfogalmazott célokat kell, hogy szolgálják, hogy Mohács gazdasági ereje növekedjen, a busójáráson kívül is önálló turisztikai szereplővé lépjen elő a Duna régiójában és a Dél-Dunántúlon, képes legyen nagyobb beruházások megvalósítására, valamint kiadásai csökkenjenek. A helyben letelepedő vállalkozások száma növekedjen, amelyek elsősorban helyi munkaerőt foglalkoztatnak.

A gazdasági programban megfogalmazott konkrét célok az HKFS tervezési folyamata során teljes mértékben figyelembe vételre kerültek, a HKFS azokkal összhangban van.

TDM szervezet több is működik a megyében, például Pécsen, Harkányban, Szigetváron, Orfűn és a Mecsek-Hegyháton. A várost közvetlenül azonban csak a Mohácsi Városszépítő és Városvédő Egyesület TDM szervezete érinti. 2012 júniusában nyitott meg a Mohácsi Turisztikai Desztinációs Menedzsment iroda, ahol magyar, német és angol nyelven adnak tájékoztatást az érdeklődők, valamint különböző nyelvű prospektusokat is kaphatnak. Az iroda fő tevékenységei: turisztikai információ adása, ajándéktárgyak árusítása, marketing tevékenységek.

A TDM szervezet szolgáltatásai az HKFS tervezési folyamata során figyelembe vételre kerültek.

4. Közművelődési rendelet

Mohács Város Képviselő-testülete a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 77.§-ában foglaltak végrehajtására megalkotta a Közművelődésről szóló 13/2002.(VII.1.) számú önkormányzati rendeletét, melyet a 32/2004.(XI.29.), 1/2004.(II.13.) rendeletekkel módosított.

A rendelt felsorolja az önkormányzat a helyi közművelődési tevékenység formáit, kiemelt közművelődési rendezvényeit. A 3.§ (1) bekezdése szerint az önkormányzat közművelődési feladatait az önkormányzati intézményeivel láttatja el, illetve nem önkormányzati intézményekkel, civil szervezetekkel, társaságokkal, magánszemélyekkel együttműködve látathatja el. Az adott évben elvégzendő közművelődési feladatokat és azok finanszírozását a Képviselő-testület évente határozza meg.

HKFS tervezése során a rendeltben leírtak figyelembe vételre kerültek, a stratégia célrendszere a helyi jogszabályhoz illeszkedik.

3.3 SWOT

A településhálózat SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
• M6-M60 autópálya – településhálózati kapcsolatot erősítő infrastruktúra • Mohács Pécs agglomerálódó térségének része • Közeli megyeszékhelyek (Pécs és Szekszárd) • Erős vonzás a szomszédos településekre	• Hiányos keleti irányú településhálózati kapcsolat (nincs híd a Dunán) • Horvátország felé az autópálya-fejlesztés eddig elmaradt
Lehetőségek	Veszélyek
• Megépülő Duna-híd és az 57. Út továbbépítése révén ○ Nemzetközi kapcsolatok erősítése - nyitás Szerbia felé ○ Országon belüli kapcsolatok erősítése – nyitás az ország keleti része felé • Vonzáskörzet növelése munkahely-teremtéssel	• Duna-híd nem épül meg • Nem valósulnak meg a tervezett munkahelyteremtő beruházások

A környezet SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
• Duna sokoldalú tájhasznosítási lehetősége • Kiváló termőhelyi adottságú szántóföldek • Országos és nemzetközi jelentőségű természeti értékek, védett területek • Szőlőhegy kedvező távoli képe • Országos és nemzetközi jelentőségű ökológiai hálózati elemek	• Duna rekreációs tájpotenciálnak kihasználatlansága, spontán kialakult üdülőtelepek rendezetlensége • Kiváló adottságú szántóföldek kivonása a termelésből • Szőlőhegy belső rendezetlensége, közösségi kilátópontok hiánya • Országos összehasonlításban igen alacsony mértékű erdősültség • A korábban viszonylag jelentős területű gyepek teljesen eltűntek
• Környezeti állapota összességében jó • A települési szilárd hulladékok összegyűjtése és elszállítása megoldott (szelektív hulladékgyűjtés is) • Szennyvízcsatorna kiépítettsége is szinte teljes körű (93%) • Összességében jól kiépült közműrendszer (pl. gáz, villany, hírközlés)	• Felszíni vízfolyások gyenge ökológiai állapota. • Közúti közlekedésből eredő határérték feletti zajterhelés. • Közlekedésből származó légszennyezőanyag emisszió jelentős • Azbeszt anyagú vízvezeték előregedett • Csapadékvíz-elvezetés sok helyen nem megoldott, üzemeltetési gondok, árkok/átereszek nincsenek megfelelően karbantartva • Egyes városrészek szennyvízcsatornázásának hiánya • Üdülőterületek nem megfelelő közművesítése

• Városi szintű közparkok a városközpont közelében • EU szabvány szerint megvalósult új játszókert (extrém park) • Fásított utcák idős fasorokkal a városközpontban	• Nincsenek pihenésre alkalmas zöldfelületi elemek a városközpontban • Kevés a zöldfelületi kapcsolat a város és a Duna között • Közparknak alkalmas, kihasználatlan szabad terület a volt agyagbánya területén • Sok keskeny, fásítás nélküli utca a városközpontot övező régi építésű lakóterületeken • Hullámtéri erdők és szigetek nincsenek feltárva a rekreációs hasznosítás céljára
• Város belső arculata egyedi, a belváros közelmúltban megújult • Nagyszámú műemlék • A helyi építészeti jellemzőket alapul vevő rendelettel védett épületállomány • Rendezett porták, utcaképek a lakóterületek többségénél	• Felújításra szoruló műemlékek • Nincs szellemi kulturális örökséget szimbolizáló emlékmű • Alulhasznosított, barnamezős területek és a szlömösödött területek jelenléte • Amortizálódott intézményudvarok • Hőtechnikai szempontból korszerűtlen épületek • Önkormányzati tulajdonban lévő épületek egy részének állapota rossz, amely gátolja a hasznosítást • Városi utak egy része rossz minőségű • Hiányzó járdaszakaszok a város egyes utcáiban
Lehetőségek	Veszélyek
• Intenzív mezőgazdasági tájhasznosítás • Üdülési/turisztikai hasznosítás, országos és nemzetközi turizmus fejlesztésére alkalmas vonzástényezők	• Turisztikai fejlesztések és védelmi tájhasznosítás érdekütközése
• Vízfolyások rehabilitációjával a jó ökológiai állapot elérhető, a városi zöldfelületi rendszer fejlődik. • Zajvédelmi létesítmények, növénytelepítéssel a közlekedési és ipari eredetű zaj csökkenthető. • Hulladék újrahasznosítás aránya emelhető. • Termálvízkészlet kihasználása a kibocsátásokat csökkentheti. • Intézmények energetikai fejlesztése, illetve megújuló energiaforrás hasznosítása • Megújuló energiaforrások hasznosítása • Az elöregedett vízellátó hálózat folyamatos rekonstrukciója • A meglévő árkok, átereszek szakszerű folyamatos karbantartása • Infrastruktúra fejlesztés az erre rászoruló területeken (Ipari park, Lakóparkok, Deák tér, szabadstrand, vásártér, Szőlőhegy)	• Iparterületek burkolt felületeinek növelése, helyi klímamódosító hatást és a felszíni vízviszonyok romlását eredményezi. • Védelmi rendeltetésű zöldfelületek telepítésének elmaradása. • Környezetvédelmi védőövezetek/területek előírásainak be nem tartása. • Az elöregedett vízvezetéknel csőtörés veszély • A megnövekedett csapadékként intenzitások a vízelvező rendszer hibája illetve nem megfelelő karbantartása miatt elöntéseket okozhatnak • Árvíz veszélyeztetettség

• Távhő vezeték fejlesztése	
• Duna menti területek rekreációs és ismeretterjesztő célú hasznosítása • Belterület peremén lévő szabad területeken zöldfelületek létesíthetők • Parkok, zöldfelületek, játszóterek kialakítása, bővítése, felújítása, infrastruktúra fejlesztése • Kihasztnálatlan területek revitalizációja (uszoda zöldfelületének bővítése, rekreációs központ kialakítása) • Köztemetők felújítása	• A zöldfelület állapotának minősége romolhat a fenntartó munkások képzetlensége miatt • Zöldfelületek nélkül kiépülő hatalmas ipari-gazdasági terület a városklíma állapotát veszélyezteti
• Intézmény-területek fejlesztése, épületek felújítása, korszerűsítése • Alulhasznosított területek fejlesztése, funkcióváltása • Kulturális és művelődési szolgáltatásoknak helyet adó intézmények fejlesztése	• Tulajdoni viszonyok rendezése, • Pályázati támogatás hiánya

A társadalom SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
• Jó helyzetű lakásállomány • Színvonalas oktatási intézmények, középfokú oktatásban térségi központi szerep • egészségügyi ellátás alapvető feltételei biztosítottak, szociális ellátás rendszere kiépült • helyi identitás erős, busójárás az emberiség szellemi kulturális örökségének része • Színes – turisztikai vonzerőt jelentő – kulturális potenciál, borvidékek közelsége hozzáadott érték • Belföldi egyik turizmus célpontja • Kultúra fontos szerephez jut a város életében • Erős nemzetiségi jelenlét • magas szintű és sokszínű sportélet • Aktív civil szervezetek	• Elöregedő népesség • Sok inaktív, nyugdíjas • Idősödő háztartások emelkedő száma • Kevés bérlakás (fiatalok letelepítésének segítésére) • Nevelési, oktatási intézmények ellátási helyein fejlesztésekre van szükség • Szociális, egészségügyi ellátó helyek fejlesztésre, bővítésre szorulnak • Külföldi turizmus által kevésbé látogatott a város • Kulturális ellátó-helyek fejlesztése időszerű • Sportolási helyszínek egy része leromlott állapotú
Lehetőségek	Veszélyek
• Az ellátórendszer optimalizálása az idősekre és/vagy a fiatalokra – a városrészi sajátosságok alapján • Fiatal, aktívkorú népességnek szánt lakónegyed kialakítása • Kikapcsolódási szórakozási lehetőségek bővítése • Fejlesztési szükségletek megvalósítása	• Folytatódó népességcsökkenés, mely főleg a magasabb státuszúak elköltözését jelentheti • Az idős háztartások elszigetelődése • Az elöregedés miatti atomizálódó társadalom • A munkalehetőségek beszűkülése miatt elvándorló fiatalok

A gazdaság SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
• Mezőgazdaság túlsúlya a terület gazdaságában • Fejlett ipar jelen van • Munkaerő képzettségi színvonala jó • Tervezett illetve megkezdett nagy beruházások pozitív hatása a munkaerőpiacra • Ipari park jelenléte, mely fejlesztési potenciállal rendelkezik • Idegenforgalmi potenciál (attrakciók jelenléte)	• Idegenforgalom a lehetőségeihez képest alulreprezentált a helyi gazdaságban • Turisztikai fogadóképesség hiánya (marketing, magasabb színvonalú szállás és vendéglátás) • Foglalkoztatottsági mutatók megyei átlag alattiak
Lehetőségek	Veszélyek
• Turizmus általános fellendülése a városban • A közlekedési kapcsolatok fejlesztésével szerb-horvát-magyar gazdasági háromszög kialakítása • Megújuló energiára épülő energiagazdálkodás a termelő szektorban • Kulturális örökséggel kapcsolatos fejlesztések (Busójárás, Hagyományőrző napok, Szabadidős gyermekprogramok, Kanizsai Dorottya Múzeum kiállítás-fejlesztés, köztéri szobrok elhelyezése)	• A külső (országos, regionális és megyei szintű) fejlesztések elmaradnak, így Mohács elérhetősége keleti és déli irányba nem javul • A fejlesztések nem megfelelő tervezés mellett a kelleténél nagyobb terhet rónak az önkormányzatra

Mohács városának a különböző témakörökben a helyzetelemzésben összefoglalt és a SWOT-ban pontokba szedett erősségei, gyengeségei, lehetőségei és veszélyei alapján a HACCS összességében védekező stratégia kialakítása mellett döntött, ehhez a HKFS által stratégiai fontosságúnak ítélt szükségletei (3.4 fejezet), majd a jövőkép és célrendszer alapozza meg a cselekvési tervet.

3.4 Fejlesztési szükségletek azonosítása

A Helyi Községi Fejlesztési Stratégiának nem célja valamennyi, a városban jelentkező probléma kezelése, sokkal inkább azon problémákra összpontosít, amelyek az átfogó, specifikus célok eléréséhez segítenek hozzá. A stratégia célja, hogy a meghatározott beavatkozási területeken olyan fejlesztések történjenek, mely viszonylag csekély forrás felhasználásával, a későbbiekben nagyobb fejlesztéseket tud indukálni, így multiplikatív jelleggel hat.

A folyamatos népességfogyás és az elöregedés Mohácson is komoly társadalmi probléma, amelynek ütemét a fiatalok helyben tartásával, településre vonzásával a gazdaságfejlesztési eszközök alkalmazásán kívül közösségi jellegű programokkal is lehet mérsékelni. A HKFS szempontjából a legfontosabb szükséglet a lakosságmegtartó képesség növelése, amely többek között a civil szervezetek erősítésével, a kulturális intézmények, önkormányzatok fejlesztésével és közösségfejlesztéssel, a természeti és épített környezet javításával, a gazdaság fejlesztésével, munkahelyek teremtésével érhető el.

Civil szervezetek fejlesztési szükséglete:

A településen erős a civil jelenlét, valamint jelentős a civil társadalom közösség szervező ereje. A civil szervezetek, mint az állampolgárok önkéntes szerveződése a társadalmi-kulturális élet fontos alkotóelemei, tevékenységük, szerepvállalásuk révén nagymértékben hozzájárulnak a társadalmi problémák hatékony kezeléséhez, a közösségi szükségletek kielégítéséhez. Az egészségmegőrzéssel, sport és szabadidő-eltöltéssel foglalkozó civil szervezetek tevékenysége nagymértékben hozzájárul a társadalom különböző korosztályainak (főleg fiatalok) egészséges életmódra neveléséhez.

Mindezek mellett viszont a civil szféra forrásellátottsága meglehetősen szűkös, ebből adódóan infrastrukturális ellátottsága korlátos és forráshiány miatt tevékenységeik, programjaik végzése, fejlesztése is nehézségekbe ütközik.

Kulturális intézmények, települési önkormányzat, nemzetiségi önkormányzatok fejlesztési szükséglete:

A kultúra, a helyi tartalmas programok, rendezvények révén kiemelkedő közösségépítő szerepet tölt be a Mohács életében. A programokat szervező, és azoknak helyet adó kulturális intézmények, közösségi épületek fejlesztése a kiszolgáló létesítmények egy részének korszerűtlen, leromlott állapota miatt időszerűvé vált. Az ellátó-helyek fejlesztése mellett azonban a programok és rendezvények színvonalának emelése, fejlesztése, támogatása is szükségzerű, mert ez többek között hozzájárul a helyi identitás megőrzéséhez, népszerűsítéséhez is. Fontos továbbá a rendezvények technikai feltételeinek megfelelő kialakítása is (rendezvénytechnikai eszközállomány fejlesztése).

A természeti és épített környezet javításának szükséglete:

A természeti és épített környezettel kapcsolatosan számos hiányosságra mutatott rá a helyzetelemzés, ilyen például, hogy nincsenek pihenésre alkalmas zöldfelületi elemek a városközpontban, vagy éppen kevés a zöldfelületi kapcsolat a város és a Duna között, illetve az emlékművek állapota rossz, helyi identitást erősítő alkotások hiányoznak. Ezen gyengeségek orvoslásával javítható az élhetőség, fejleszthető a településhez tartozás, a helyi identitás és megőrizhető a város, sőt az egész ország számára kiemelkedő kulturális örökség egy helyi szelete.

4. A stratégia jövőképe

Jövőkép
<i>„Mohácson a köz, magán és vállalkozói szektor bevonásával folyamatos a közösségi, kulturális jellegű fejlesztések megvalósulása, amelyek hozzájárulnak a helyiek életminőségének javulásához.”</i>

5. A stratégia célhierarchiája

A stratégia a város közösségi kulturális téren kitűzött jövőképének elérése érdekében egy átfogó stratégiai célt jelöl ki, melyet három specifikus célra bontott. A stratégia célhierarchiája, illetve a specifikus célokhoz rendelt eredménymutatók és célértéket, valamint a specifikus célokhoz hozzárendelt műveletek (beavatkozási területek) az alábbiak szerint épül fel:

Átfogó cél
Minőségi életkörülmények biztosítása magas hozzáadott értékű, közösségek által megvalósított közösségi, kulturális jellegű fejlesztések révén

Specifikus célok		Eredménymutatók	Célértékek
1	Közösségi kezdeményezések, szerveződések megerősödése, tevékenységeik támogatása	Városfejlesztés: Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek	500 m ²
		A közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági elégedettség	növekszik
2	A kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek magasabb színvonalú elérése	Városfejlesztés: Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek	500 m ²
		Intézmények száma, amelyekben nőtt a látogatottság a program előtti időszakhoz képest	1 db
3	Fiatalokat megtartó, helyi identitást erősítő, vonzó közösségi élettér	Városfejlesztés: Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	1250 m ²

A támogatói döntés értelmében a stratégia megvalósítására (és a munkaszervezetre) fordítható forrás nagysága az eredetileg pályázaton igényelt összeg fele. A támogatói döntés értelmében a vállalásra kerülő indikátorok értéke megfelelezhető

Műveletek (beavatkozási területek)		Melyik specifikus célhoz járul hozzá?		
		1	2	3
1.	Kulcsprojekt: Civil Közösségi Ház kialakítása	X		
2.	Kultúrát, közművelődést szolgáló intézmények, önkormányzatok működési helyszínének fejlesztése		X	
3.	A természeti és épített környezet rekreációs, közösségi, kulturális célú fejlesztése	X	X	X
4.	Programok, rendezvények támogatása	X	X	

A tervezés folyamán az átfogó és specifikus célok meghatározásakor az akciócsoport a helyzetfeltárás eredményeit, a beazonosított fejlesztési szükségleteket vette alapul. A HACS úgy döntött, hogy a fejlesztési forrás szűkössége miatt azonban most csak a legfontosabbnak ítélt és a közösség számára legnagyobb haszonnal járó területekre korlátozva (civil, sport, kultúra) építi fel a HKFS célrendszerét. Ezeken kíván a stratégia megvalósítása által a HACS pozitív változásokat elérni.

6. Cselekvési terv

6.1 A beavatkozási területek/műveletek leírása

1. BEAVATKOZÁSI TERÜLET/MŰVELET

1. **A beavatkozási terület/művelet megnevezése:** Kulcsprojekt: Civil Közösségi Ház kialakítása

2. **Indoklás, alátámasztás:** A településen erős a civil jelenlét, valamint jelentős a civil társadalom közösségszervező ereje, viszont a civil szféra forrásellátottsága meglehetősen szűkös, ebből adódóan infrastrukturális ellátottsága is korlátos. Az egyeztető fórumok alkalmával a civilek részéről az hangzott el legnagyobb hiányossággént, hogy nem rendelkeznek saját székházzal, közösségi térrel, irodával esetlegesen raktárhelyiséggel. A funkciótan ön-kormányzati tulajdonú épületek az önkormányzati szféra részéről szintén komoly gyengeségként kerültek meghatározásra a helyzetfeltárás során. Közösségi, kulturális téren az egyik ilyen épület (volt Korsós óvoda) közösségi célú jövőbeni hasznosításának tervével a HACS egy olyan kulcsprojekt nevesítése mellett döntött, amely a kulcsprojekt definíciójának megfelel, azaz a stratégia céljaival, elvárt eredményeivel közvetlen összefüggésben van, megvalósításának indokát tehát maga a stratégia tartalma adja. Alternatíva nélküli beavatkozás, amelyre a teljes stratégia is épül.

3. **Specifikus cél:** Közösségi kezdeményezések, szerveződések megerősödése, tevékenységeik támogatása

4. **A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása:** A közösség egyetértő támogatásával önkormányzati tulajdonon megvalósuló fejlesztés, amely közcéllal történik ugyan, de az önkormányzat vagyonát gyarapítja. A konkrét tevékenység során Civil Közösségi Ház kerül kialakításra a meglévő rossz állapotú épület teljes elbontását követően. A Civil Közösségi Ház kialakítása abból a célból történik, hogy az önkormányzat civil szervezetek részére (Mohácsi Cserkész Csapat, Máltai Szeretetszolgálat mohácsi szervezete, ZORA Néptáncgyűttes, illetve kulturális egyesületek stb.) bázis épületet, székházat alakítson ki közösségi, oktató (táncterem) és konferenciatermekkel, irodákkal, raktárak helyiségekkel. A beruházás része az udvar felújítása, udvari eszközök beszerzése, valamint beltéri eszközök (bútorok) beszerzése.

5. **Kiegészítő jelleg, lehatárolás:** A művelet keretében az adott településen olyan fejlesztés valósulhat meg, amelyre közösségfejlesztési szempontból valóban szükség van és egyébként más pályázati kiírásból nincs támogatva. A projekt tartalom ilyen kombinációját más operatív program nem támogatja.

6. A művelet / helyi felhívás célcsoportja:

Mohács város önkormányzata önállóan a helyi civil szervezetek érdekeit képviselve

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

Kiválasztási kritériumok:

- nem releváns

Alapelvek:

- a megvalósuló projekt újszerű, innovatív megoldásokat tartalmaz;

- fejlesztés hozzájárul a terület népességmegtartó képességéhez a helyi közösségek megerősítésén keresztül.

8. Tervezett forrás:

- a) az adott beavatkozási területre /műveletre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás): 141.133.277 Ft ERFA
- b) a támogatás aránya: 100%
- c) a támogatás módja: Vissza nem térítendő támogatás, hagyományos vagy egyszerűsített költségelszámolás

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2019. I. félév – 2020. II. félév

2. BEAVATKOZÁSI TERÜLET/MŰVELET

1. A beavatkozási terület/művelet megnevezése: Kultúrát, közművelődést szolgáló intézmények, települési önkormányzat, nemzetiségi önkormányzatok működési helyszínének fejlesztése

2. Indoklás, alátámasztás: A kultúra kiemelkedő szerepet tölt be a város életében. A helyi lakosság, valamint az odaérkező turisták számára számos intézmény nyújt tartalmas programokat, rendezvényeket. Kulturális ellátó-helyek fejlesztése időszerűvé vált a városban, mivel a látogatók (helyi lakosság, turisták, nemzetiségi közösségek) kulturális, szabadidős igényeik kielégítését kiszolgáló létesítmények egy része korszerűtlen, leromlott állapotú, eszközállománya hiányos.

3. Specifikus cél: A kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek magasabb színvonalú elérése

4. A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása: Épületek, udvarok, egyéb építmények /pl. szabadtéri színpad/ felújítása, energetikai korszerűsítése, az infrastruktúrához kapcsolódó eszközbeszerzés, interaktív bemutatást lehetővé tevő eszközök beszerzése, egyéb rendezvények megtartásához szükséges eszközök beszerzése.

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás: Más operatív program ebben a műveletben tervezett tevékenységek támogathatósága ilyen léptékben és célcsoport körrel nem támogatott.

6. A művelet / helyi felhívás célcsoportja:

helyi nemzetiségi önkormányzatok, helyi önkormányzat, kultúrát, közművelődést szolgáló intézmények, költségvetési szervek, nonprofit vállalkozások

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- A közösségi célú funkciókat épület/épületrész építése/felújítása során kötelező a projektarányos akadálymentesítés.
- Az infokommunikációs akadálymentesítés minden beruházás esetén kötelező.

Kiválasztási kritériumok:

- a felhívás keretében integrált, területi alapú helyi fejlesztési stratégiához illeszkedő fejlesztések valósulnak meg;
- a felhívás keretében megvalósuló projektek újszerűek, innovatív megoldásokat tartalmaznak;

- a felhívás keretében támogatást nyert fejlesztések hozzájárulnak a terület népességmegtartó képességéhez a helyi közösségek megerősítésén keresztül.

Előnyt élveznek azok a projektek, amelyek:

- a környezet megővésével és/vagy energiatakarékossággal kapcsolatos vállalatot tartalmaznak,
- a beruházást helyi, ill. a Mohácsi járás területén székhellyel/fiókteleppel rendelkező kivitelezővel/szállítóval valósítják meg.

8. Tervezett forrás:

a) az adott beavatkozási területre /műveletre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás): 33.500.000 Ft ERFA

b) a támogatás aránya: 100%

c) a projektméret korlátai: 1 millió- 30 millió Ft

d) a támogatás módja: Vissza nem térítendő támogatás, hagyományos vagy egyszerűsített költségelszámolás

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2019. I. félév – 2020. II. félév

3. BEAVATKOZÁSI TERÜLET/MŰVELET

1. A beavatkozási terület/művelet megnevezése: A természeti és épített környezet rekreációs, közösségi, kulturális célú fejlesztése

2. Indoklás, alátámasztás: A helyzetfeltárás Mohács városának természeti és épített környezetével kapcsolatosan is számos hiányosságra felhívta a figyelmet, amelyek indokolják a beavatkozást a területen. A feltárás során tapasztalt gyengeségek egy része megszüntethető, csökkenthető a műveletre allokált forrás felhasználásával. Mind a civil, mind a közszférának fontos szerepe van ennek megvalósításában. A civil szervezetek, mint az állampolgárok önkéntes szerveződése a társadalmi-kulturális élet fontos alkotóelemei, tevékenységük, szerepvállalásuk révén nagymértékben hozzájárulnak a társadalmi problémák hatékony kezeléséhez, a közösségi szükségletek kielégítéséhez. A helyzetfeltárás során felmerült infrastrukturális problémák (hiányosságok, fejlesztési igények) orvoslásával működésük hatékonysága növelhető a kulturális célú fejlesztésekkel. Így a szellemi kulturális örökség megőrzését, élhetőbb környezet kialakítását és a helyi identitás növelését is segítik a támogatandó tevékenységek.

3. Specifikus cél: Fiatalokat megtartó, helyi identitást erősítő, vonzó közösségi élettér kialakítása, ezen közösségek kezdeményezéseinek, szerveződéseinek erősítése, tevékenységeik támogatása

4. A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása: A művelet elsősorban olyan infrastruktúra-fejlesztéseket támogat, amelyek javítják a települések általános környezeti állapotát vagy hozzájárul a kulturális célú köz- és civilszféra működésének színvonalát javító infrastrukturális fejlesztésekhez. Támogatható a településközpontok fejlesztése, településkép javítása, kulturális örökség megőrzését és a helyi identitás növelését elősegítő köztéri alkotások elhelyezése, épületek felújítása, bővítése (pl. festés, burkolás, új funkciójú épületrészek kialakítása, stb.) Játszóter, vagy

pihenésre alkalmas zöldfelületi elemek kialakítása vagy fejlesztése, vagy ezek kertépítészeti tervi előkészítése. Fentiekhez kapcsolódó eszközbeszerzések. Költségtípus: művészeti alkotások beszerzése, területrendezés, parkosítás, eszközbeszerzés, marketing tevékenység, tervezés, épület felújítás

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás: A művelet azokra a fejlesztési igényekre kíván reagálni, amelyek elsősorban helyi jelentőségűek és a város vonzerejét, élhetőségét javítják. A TOP különböző felhívásai illeszkednek a művelethez, ám azok egyrészt sokkal nagyobb léptékű beruházásokban gondolkodnak, másrészt civil szervezetek támogatása esetén sokkal inkább egy konkrét feladathoz (pl. szociális alapellátás, egészségügyi alapellátás, stb.) kapcsolódnak. Az előkészítő tervek elkészítése esetén lehetőség van későbbi más pályázati konstrukciókon a megvalósításra forrást szerezni.

6. A művelet / helyi felhívás célcsoportja:

helyi önkormányzat, költségvetési szervek, nonprofit vállalkozások, helyi civil szervezetek

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

Kiválasztási kritériumok:

- a felhívás keretében integrált, területi alapú helyi fejlesztési stratégiához illeszkedő fejlesztések valósulnak meg;
- a felhívás keretében megvalósuló projektek újszerűek, innovatív megoldásokat tartalmaznak;
- a felhívás keretében támogatást nyert fejlesztések hozzájárulnak a terület népességmegtartó képességéhez a helyi közösségek megerősítésén keresztül.
- infrastrukturális elmaradottságot számol fel.

Előnyt élveznek azok a projektek, amelyek:

- a beruházást helyi, ill. a Mohácsi járás területén székhellyel/fiókteleppel rendelkező kivitelezővel/szállítóval valósítják meg.
- a fejlesztést konzorciumi formában több szervezet valósítja meg
- a környezet megóvásával és/vagy energiatakarékossgal kapcsolatos vállalatot tartalmaznak,
- a fejlesztés közvetlen vagy közvetett munkahelyteremtő hatással rendelkezik,

8. Tervezett forrás:

a) az adott beavatkozási területre /műveletre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás): 52.033.389 Ft ERFA

b) a támogatás aránya: 100 %

c) a projektméret korlátai: 500.000- 35.000.000 Ft

d) a támogatás módja: Vissza nem térítendő támogatás, hagyományos vagy egyszerűsített költségelszámolás

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2019. I. félév – 2020. II. félév

4. BEAVATKOZÁSI TERÜLET/MŰVELET

1. A beavatkozási terület/művelet megnevezése: Programok, rendezvények támogatása

Kultúrát, közművelődést szolgáló intézmények, önkormányzatok programjainak, rendezvényeinek, a civil társadalom szerepének, tevékenységeinek erősítése, valamint sportolási és egyéb szabadidős szolgáltatások támogatása.

2. Indoklás, alátámasztás:

A kultúra kiemelkedő szerepet tölt be a város életében. A helyi lakosság, valamint az odaérkező turisták számára a civil szervezetek mellett a közművelődési intézmények, nemzetiségi szerveződések is számos, a helyi identitást erősítő tartalmas programokat, rendezvényeket szerveznek. Kulturális ellátó-helyek fejlesztése mellett a programok és rendezvények színvonalának emelése, fejlesztése is szükségszerű, amelyet a helyi akciócsoport a művelet kidolgozásával, és a kapcsolódó helyi felhívással kíván orvosolni. A településen erős a civil jelenlét, amely a helyi identitás megőrzésének záloga. A civil szervezetek erősítése tevékenységeik finanszírozásán keresztül is fontos, hisz közösségformáló erejüket az alulról jövő kezdeményezések így még hatékonyabban érvényesíteni tudják. Hagyományosan magas szintű és sokszínű sportélet jellemzi a települést, és ehhez illeszkedve a város kiemelt szerepet szán a településen működő élsportnak, illetve szabadidősportnak. Az egészségmegőrzéssel, egészséges életmódra nevelő sport és szabadidő-eltöltéssel foglalkozó civil szervezetek, mint az állampolgárok önkéntes szerveződései a helyi élet fontos szereplői. Tevékenységük nagymértékben hozzájárul a társadalom különböző korosztályainak (főleg fiatalok) neveléséhez.

3. Specifikus cél: Közösségi kezdeményezések, szerveződések megerősödése, tevékenységeik támogatása valamint a kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek magasabb színvonalú elérése.

4. A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása:

A helyi kultúrát, közművelődést szolgáló intézmények, nemzetiségi önkormányzatok, települési önkormányzat kulturális tevékenységének, rendezvényeinek, programjainak támogatása, ehhez kapcsolódó kis értékű eszközök beszerzése, nemzetközi kapcsolatok ápolásához, tanulmányi utak lebonyolításához kapcsolódó utazások szervezése, marketing tevékenységek. Új, vagy már meglévő szabadidős rendezvények, programok kialakítása/bővítése, amellyel a részvevők/nézők számának emelkedése érhető el. Támogatható továbbá sportágakat, sportolási kultúrát, egészséges életmódot népszerűsítő marketingtevékenység, kapcsolódó kis értékű eszközbeszerzés.

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Más operatív program ebben a műveletben tervezett tevékenységek támogathatósága ilyen léptékben és célcsoport körrel nem támogatott. Kifejezetten civil szervezeteknek kiírt támogatási konstrukciók az EFOP és a TOP ugyan megjelennek, de ezek a konstrukciók is a legtöbb esetben olyan civil szervezeteket támogatnak, amelyek valamilyen állami vagy önkormányzati feladatot átvállalnak, például családi napközit működtetnek, vagy szociális alapszolgáltatást látnak el. Több esetben vonhatók be még konzorciumi partnerként, amikor nem jogosultak pályázni, viszont a pályázaton belül elláthatnak valamilyen feladatot, és ehhez támogatásban is részesülnek konzorciumi tagként. A CLLD azonban azért fontos, mert a civilek a tevékenységüket támogató kisebb forrásokra is pályázhatnak. A helyi sport rendezvények támogatásához, népszerűsítéséhez, kapcsolódó marketing tevékenységek

megvalósításához támogatási lehetőség nincs más operatív programban, ezt a hiányosságot pótolja az adott művelet.

6. A művelet / helyi felhívás célcsoportja: helyi nemzetiségi önkormányzatok, helyi kulturális intézmények, helyi önkormányzat, nonprofit vállalkozások, helyi civil szervezetek

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

Azon fejlesztések támogathatók, amelyek a helyi felhívás célcsoportjának működéséhez valóban hozzáadott értéket képviselnek, tehát nem a mindennapi működésüket szolgálják, hanem a szakmai tevékenységük, rendezvényeik színvonalát emelik, fejlesztik.

Kiválasztási kritériumok:

- a felhívás keretében integrált, területi alapú helyi fejlesztési stratégiához illeszkedő fejlesztések valósulnak meg;
- a felhívás keretében megvalósuló projektek újszerűek, innovatív megoldásokat tartalmaznak;
- a felhívás keretében támogatást nyert fejlesztések hozzájárulnak a terület népességmegtartó képességéhez a helyi közösségek megerősítésén keresztül.

8. Tervezett forrás:

a) az adott beavatkozási területre /műveletre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás): 133.333.333 Ft ESZA

b) a támogatás aránya: 100 %

c) a projektméret korlátai: 0,5-50 millió Ft

d) a támogatás módja: Vissza nem térítendő támogatás, hagyományos vagy egyszerűsített költségelszámolás

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2019. I. félév – 2021. II. félév

A helyzetfeltárás, a szükségletek, a célok és a tervezett műveletek

Sor-szám	Megnevezés (legfeljebb 1-2 szó) / Kulcsprojekt (K) – amennyiben releváns	Indoklás, alátámasztás (legfeljebb 4-5 mondat)	Specifikus cél (legfeljebb 1-2 szó)	Támogatható tevékenységek (legfeljebb 4-5 mondat)	Kiegészítő jelleg, lehatárolás (legfeljebb 4-5 mondat)	Célcsoport (legfeljebb 1-2 szó)	Forrás (Ft)	Támogató alap (ERFA/ESZA)	Tervezett időintervallum (év, hónap)
1.	Kulcsprojekt	A funkcióval nem rendelkező önkormányzati tulajdonú épületek helyzetfeltárásban gyengeségként bemutatott elemét egyik épületnél közösségi célú jövőbeni hasznosítással tervezett orvosolni.	Közösségi kezdeményezések, szerveződések megerősödése, tevékenységeik támogatása	Épület felújítás (szükség esetén a meglévő épület teljes elbontása mellett új építése), korszerűsítés, udvar felújítása, udvari eszközök beszerzése, oktatáshoz, bemutatáshoz, illetve egyéb eszközök beszerzése.	A projekt tartalom kombinációját más operatív program nem támogatja.	A civil házba tervezett helyi civil szervezetek és a helyi önk. konzorciumi formában, helyi önk.	141.133.277	ERFA	2019. I. félév – 2020. II. félév
2.	Kultúra - infra	Kulturális ellátóhelyek fejlesztése időszerűvé, a látogatók kulturális, szabadidős igényeik kielégítését kiszolgáló létesítmények egy része korszerűtlen, leromlott állapotú.	A kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek magasabb színvonalú elérése	Épületek, udvarok, egyéb építmények /pl. szabadtéri színpad/ felújítása, energetikai korszerűsítése, az infrastruktúrához kapcsolódó eszközbeszerzés, interaktív bemutatást lehetővé tevő eszközök beszerzése, egyéb	Más operatív programban a tervezett tevékenységek támogatásága ilyen léptékben és célcsoporti körrel nem támogatott.	helyi nemzetiségi önkormányzatok, helyi önkormányzat, kultúrát, közművelődést szolgáló intézmények, nonprofit vállalkozások	33.500.000	ERFA	2019. I. félév – 2020. II. félév

Sor- szám	Megnevezés (legfeljebb 1-2 szó) / Kulcsprojekt (K) – amennyiben releváns	Indoklás, alátámasztás (legfeljebb 4-5 mondat)	Specifikus cél (legfeljebb 1-2 szó)	Támogatható tevékenységek (legfeljebb 4-5 mondat)	Kiegészítő jelleg, lehatárolás (legfeljebb 4-5- mondat)	Célcsoport (legfeljebb 1-2 szó)	Forrás (Ft)	Támogat ó alap (ERFA/ ESZA)	Tervezett időintervallum (év, hónap)
				rendezvények megtartásához szükséges eszközök beszerzése.					
3.	Környezet	A városban tapasztalható természeti és épített környezetével kapcsolatosan hiányossága a szellemi kulturális örökség megőrzésével, élhetőbb környezet kialakításával és a helyi identitás növelésével javítható.	Fiatalokat megtartó, helyi identitást erősítő, vonzó közösségi élettér	Településközpontok fejlesztése, településkép javítása, kulturális örökség megőrzését és a helyi identitás növelését elősegítő köztéri alkotások elhelyezése, területrendezés, parkosítás, eszközbeszerzés, marketing tevékenység, kertépítészeti tervezés.	A TOP különböző felhívásai illeszkednek a művelethez, ám azok nagyobb léptékű beruházásokban gondolkodnak, másrészt civil szervezetek támogatása esetén sokkal inkább egy konkrét feladathoz kapcsolódnak.	helyi önkormány- zat, költségvetési szervek, nonprofit vállalkozások , helyi civil szervezetek	52.033.389	ERFA	2019. I. félév – 2020. II. félév

4.	Programok, rendezvények támogatása	Közművelődési intézmények, nemzetiségi szerveződések számos, a helyi identitást erősítő programokat, rendezvényeket szerveznek. Kulturális ellátó-helyek fejlesztése mellett a programok és rendezvények színvonalának emelése, fejlesztése is szükségszerű. A településen erős a civil jelenlét, amely a helyi identitás megőrzésének záloga. A civil szervezetek erősítése tevékenységeik finanszírozásán keresztül is fontos, hisz közösségformáló erejüket az alulról jövő kezdeményezések így még hatékonyabban érvényesíteni tudják.	A kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek magasabb színvonalú elérése Közösségi kezdeményezések, szerveződések megerősödése, tevékenységeik támogatása	Rendezvények, programok, kis értékű eszközök beszerzése, tanulmányutak, marketing tevékenységek.	Más operatív programban a tervezett tevékenységek támogathatósága ilyen léptékben és célcsoporti körrel nem támogatott. OP-kban hasonló konstrukciójú támogatások civileknek nincs, főleg nem a kiírt támogatható tevékenységekre	helyi nemzetiségi önkormányzatok, helyi kulturális intézmények, helyi önkormányzat helyi civil szervezetek	133.333.333	ESZA	2019. I. félév – 2021. II. félév
----	------------------------------------	--	---	--	---	--	-------------	------	----------------------------------

		Az egészségmegőrzéssel, egészséges életmódra nevelő sport és szabadidő-eltöltéssel foglalkozó civil szervezetek a helyi élet fontos szereplői. Tevékenységük nagymértékben hozzájárul a társadalom különböző korosztályainak (főleg fiatalok) neveléséhez.							
--	--	---	--	--	--	--	--	--	--

6.2 Együttműködések

1. **Specifikus cél:** HACS és támogatást kapó pályázók kapcsolatépítése egymás között és HACS külső kapcsolatainak fejlesztése
2. **Indoklás, alátámasztás:** A térségek közötti (hazai és nemzetközi) együttműködések bizonyítottan segítik a továbbgondolkodást és sok esetben a partnerek közötti információ és tapasztalatcsere segít elkerülni, vagy éppen megoldani problémákat, illetve új ötleteket adhat a jövőbeni tervezéshez. Épp a fentiek indokolják az együttműködés fontosságát a feltárt a jobb megoldások megtalálásában, vagy éppen a közösségben meglévő problémák (pl. előregedés, programok, rendezvények fejlesztési igénye) terén. A jelen stratégia célrendszere, azaz az átfogó cél és specifikus célok által kezelni kívánt területek (természeti és épített környezet javítása, a civil szervezetek erősítése, kulturális intézmények komplett fejlesztése) mind profitálhatnak különböző együttműködésekkel.
3. **Az együttműködés tervezett tématerületei:**
 - Kapcsolatfelvétel és kiépítés a térségi LEADER HACS, és más városi HACS-ok között, illetve a helyi önkormányzat partnereivel, amelybe a külföldi partnerek pl. testvérvárosok is beleértendőek (elsősorban az egymás rendezvényein való részvétel keretében, illetve a civil és kulturális ESZA alapról tervezett műveletek révén)
 - Civil szervezetek közti együttműködések (HACS, mint kezdeményező)
 - Különböző közös projektek együttműködésben történő megvalósításának elősegítése (felhívások esetében vagy előírva a konzorciumi formát, vagy előnybe részesítve azt a pályázót, aki pl. civil partnert bevon)
4. **Tervezett forrás:** Jelen stratégia nem tervez külön forráskeretet erre a tevékenységre.

6.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei

1. A HACS összetétele

A helyi akciócsoporthat Mohácsi Helyi Közösség (MHK) néven jött létre. Az alakuló ülés 2016.05.30-án zajlott, mely során a tagok az akciócsoporthat kapcsolatosan határozatot hoztak:

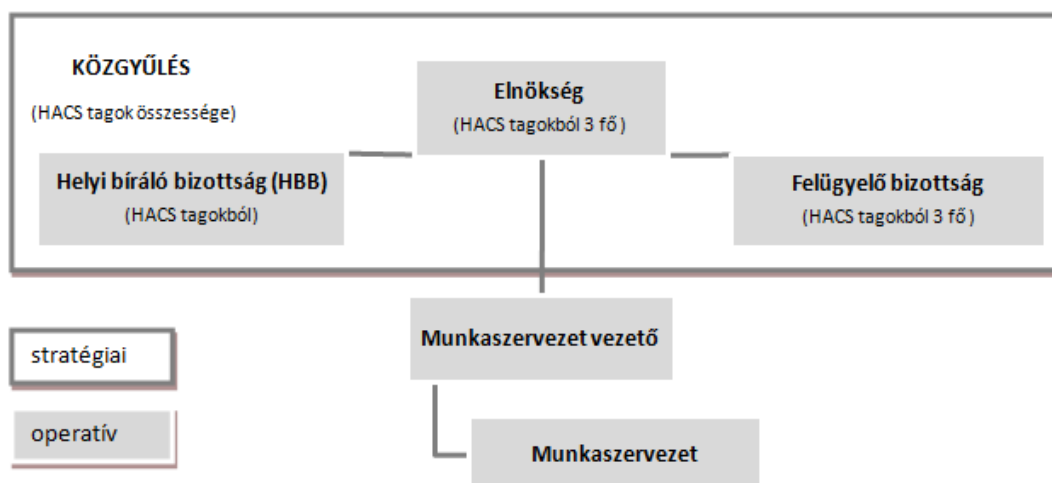
- MHK megalakulásáról (civil szféra 6 tag 42,86%, közszféra 4 tag 28,57%, üzleti szféra 4 tag 28,57%)
- MHK konzorciumi működési formájáról,
- MHK képviselőre jogosult szervezet (Mohácsi Városszépítő és Városvédő Egyesület) és személy (Mohácsi Bugarszki Norbert) valamint két helyettese (Dr. Ferkov Jakab- Kanizsai Dorottya Múzeum és Könyvtár, Schneider Gábor - CALZONE Szolgáltató Kft), megválasztásáról.

A HACS alakulása óta nem hozott létre munkacsoportokat, jelenlegi tagságát a 3. táblázat összegzi.

3. táblázat: Mohácsi Helyi Közösség (HACS) tagsága

Sorsz.	Név	Képviselt szervezet	Szervezet besorolása (szakterület)
1.	Mohácsi Bugarszki Norbert	Mohácsi Városszépítő és Városvédő Egyesület	civil szféra
2.	Maruszky János	Mohácsi Dolgozók Horgász Egyesülete	civil szféra
3.	Illés Richárd	Mohácsi Népművészeti Egyesület	civil szféra
4.	Schmidt Zsuzsanna	Mohácsi Torna Egylet 1888	civil szféra
5.	Kovácsné Bodor Erika	Mohácsért Közalapítvány	civil szféra
6.	Kuti Szilárd	Magyar Cserkészszövetség	civil szféra
7.	Dr. Hasanovic-Kolutác Andrea	Kanizsai Dorottya Múzeum, Ifjúsági Centrum és Könyvtár	közszféra
8.	Szekó József	Mohács Város Önkormányzata	közszféra
9.	Hahnerné Feth Gabriella	Mohácsi Német Önkormányzat	közszféra
10.	Trábert Henriett	Mohácsi Városgazdálkodási és Révhajózási Nonprofit Kft.	közszféra
11.	Dr. Rázsics Andrea	Vinodent Bt.	üzleti szféra
12.	Schneider Gábor	CALZONE Szolgáltató Kft.	üzleti szféra
13.	Gódi Gábor	TRAVEL GO Kft.	üzleti szféra
14.	Dr. Savanya Csaba	„Fény” Kft.	üzleti szféra

2. A HACS szervezeti felépítésének bemutatása

3. ábra: HACS szervezeti felépítése

3. Az egyes szervezeti egységek, funkciók szerepének és felelősségi körének bemutatása.

Közgylés

A HACS akcióterületén működő szervezetek és egyének számára nyitott konzorcium tagjai alkotják (jelenleg 14 tag). Feladata az együttműködési, konzorciumi megállapodás elfogadása, tisztségviselők megválasztása, HKFS elfogadása, éves költségvetés és beszámoló elfogadása, stratégiai irányítás. Évente minimum egy ülést tart, de rendkívüli közgyűlést is össze lehet hívni.

Elnökség

A HACS konzorcium tagságából a közgyűlés választja. Az elnökség 3 tagú, amelyben a civil, vállalkozói, és önkormányzati/közférabeli szervezeteit 1-1- fő képviseli (Mohácsi Bugarszki Norbert-civil, Schneider Gábor-üzleti, Dr. Ferkov Jakab –közféra). Az elnökség az elnökét maga választja tagjai közül (jelenlegi elnök: Mohácsi Bugarszki Norbert). Az elnökség akkor határozatképes, ha minden tagja jelen van. Az elnökség határozatait a jelenlévők egyszerű szótöbbségével hozza. Az elnök hatásköre nem különbözik az elnökség többi tagjától, ugyanakkor ő jogosult a szervezet képviselésére.

Az elnökség tagjai kötelesek a közgyűlésen részt venni, a közgyűlésen a HACS-csal kapcsolatos kérdésekre válaszolni, a HACS tevékenységéről és gazdasági helyzetéről beszámolni. Az elnökség felel a közgyűlés által, számára delegált ügyekért. Az elnökség jogilag és pénzügyileg felel az egyesület működéséért, feladata első sorban az operatív irányítás, a HKFS megvalósulásának figyelemmel kísérése, illetve a HKFS módosításának kezdeményezése. Egyetlen tagja sem lehet a HACS alkalmazottja.

Felügyelő bizottság

A felügyelő bizottság 3 tagú, és a civil, vállalkozói, és önkormányzati/közférabeli szervezeteket 1-1- fő képviseli (Illés Richárd-civil, Gódi Gábor-üzleti, Trábert Henriett-közféra). A felügyelő bizottság elnökét maga választja tagjai közül. A felügyelő bizottság akkor határozatképes, ha minden tagja jelen van. A felügyelő bizottság határozatait a jelenlévők egyszerű szótöbbségével hozza. A felügyelő bizottság a HACS közgyűlése számára jelentést készít a HACS működéséről és gazdálkodásáról. Feladata továbbá a HACS szerveinek, illetve a különböző jogszabályok, az alapszabály és az egyesületi

határozatok végrehajtásának, betartásának ellenőrzése. A HACS tagsággal rendelkező felügyelő bizottsági tagok nem viselhetnek a HACS-ban más tisztséget.

Helyi bíráló bizottság (HBB)

A HBB-ben egyetlen különböző érdekcsoport sem rendelkezik a szavazati jogok 49%-ot meghaladó hányadával. Az állami hatóságnak minősülő személyek tagsága a HBB-ben csak ebben a képviseleti minőségükben vehetők számba. Szavazati joggal rendelkező tagjait a közgyűlés választja a HACS tagságából. Tanácskozási joggal tanácsadókat, szakértőket is igénybe vehet.

HBB feladatok:

- HKFS keretében támogatható projektek értékelése és kiválasztása. *(A kérelmek kiválasztását és a támogatási összeg rögzítését követően a HACS a kérelmeket a támogathatóság végső ellenőrzése céljából benyújtja az Irányító Hatósághoz.)*
- Nyilvánosság biztosítása.
- Titoktartás és összeférhetetlenség szabályozása.

Munkaszervezet vezető

A Munkaszervezet vezető (Magyar Vera) megfelelő szakmai képességekkel és tudással rendelkezik a munkaszervezet animációs, projektgenerálási, gazdaság- és társadalomszervezési feladatainak koordinálásához és a HACS operatív működésének irányításához. Nincs döntési jogköre a projektek kiválasztásával kapcsolatban.

Munkaszervezet vezető feladatai:

- Irányítja a munkaszervezet tevékenységét.
- Felelős a HKFS tervezési folyamat menedzseléséért, a HKFS hatékony megvalósításáért, a munkaszervezet napi működtetéséért.
- Részt vesz a döntés-előkészítésben, támogatva az értékelő bizottság munkáját.
- Felterjeszti a pályázatokat döntésre, részt vesz a munkaszervezet feladatainak ellátásában.
- Beszámolási kötelezettsége van az Elnökség/elnök felé.
- Szakmai képviseletet lát el (más szervezetek).
- Operatív szintű kapcsolattartás

Munkaszervezet

Vezető partner szervezet (Mohácsi Városszépítő és Városvédő Egyesület), amely feladata az igazgatási és pénzügyi feladatok ellátása. A munkaszervezet munkatársainak nincs döntési jogkörük a projektek kiválasztásával kapcsolatban. A feladatok ellátásához szükséges szakértelem (pénzügyi, kommunikációs, menedzsmenti) mellett az alkalmazni kívánt munkatársak (2 fő: Magyar Vera, Dr. Csombor Zsófia) a térség közössége és gazdasága fejlesztéséhez használható szakmai háttér és a térség ismeretével is rendelkeznek.

Munkaszervezet munkatársai által ellátott feladatok:

- Térségi animáció, projektgenerálás.
- A munkaszervezethez beérkező projektötletek pályázattá érlelésének segítése, a potenciális pályázók segítése a pályázatok összeállításában és az elszámolásokban.
- Monitoring, értékelés.
- A HACS adminisztrációs feladatainak ellátása.
- Beszámolási kötelezettség a munkaszervezet-vezető felé.

4. A HACS működésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatok bemutatása.

A HACS működésével kapcsolatos döntéshozatal a HKFS műveletekhez kapcsolódó felhívások meghirdetésének, támogatási kérelmek elbírálásának és az eredmények közzétételének tervezett menetében a következő:

- Az akciócsoport véglegesíti a pályázati felhívásokat a HKFS és az IH iránymutatásai alapján *(pl. részletes pontozási rendszert dolgoz ki, elkészíti a szükséges formanyomtatványokat stb.)*. A pályázati felhívást az Elnökség hagyja jóvá.
- A munkaszervezet vagy az Irányító Hatóság közzéteszi a www.palyazat.gov.hu honlapon a pályázati felhívást /az eljárásrendben ez még nem véglegesedett/.
- A megjelent pályázati felhívás kapcsán az munkaszervezet (Egyesület) aktív tájékoztató kampányba kezd *(közzététel honlapon, média tájékoztatása, fórum időpontok meghirdetése stb.)*.
- Az Egyesület képviselői legalább 2, széles körben meghirdetett tájékoztató fórum keretében bemutatják a HKFS valamennyi pályázati felhívását.
- A munkaszervezet munkatársai folyamatos tanácsadási lehetőséget biztosítanak az Egyesület irodájában előre egyeztetett időpontokban.
- A HACS munkaszervezete gondoskodik a beérkezett pályázatok vizsgálatáról, hiánypótlásáról, valamint döntéshozatalra való előkészítéséről *(értékelés stb.)*. A projektek értékelése és kiválasztása a HBB feladata. A pályázat eredményéről a pályázók vagy az IH-tól/vagy a HACS munkaszervezetétől /az eljárásrendben ez még nem véglegesedett/. szereznek tudomást.
- Amennyiben a jogcím lehetővé teszi a folyamatos pályázatbeadást, az Egyesület a pályázat meghirdetésétől számított legalább 30 napot *(legfeljebb negyedévet)* biztosít az első körben értékelendő pályázatok beérkezésére, majd azt követően minimum félévente döntéshozó üléseket tart forráskimerülésig vagy a HKFS felülvizsgálatáig.

Az összeférhetlenség szabályozása az eljárásban:

- Azok, akik részt vettek a projektek kidolgozásában *(tartalom kialakítása, felhívás elkészítése)*, nem vehetnek részt az adott felhívásra beérkező támogatási kérelmekkel kapcsolatos döntés előkészítésében *(a projektek értékelése)* és a döntésben *(kiválasztás)*.
- A munkaszervezet csupán szakmai támogatást ad a projektek fejlesztése, támogatási kérelmek elkészítése során *(javasol, tanácsol, információt szolgáltat)*, de nem dönthet tartalom felett és nem írhatja meg a kérelmet vagy annak részeit.
- Bárki, aki érintett egy projektben *(a 272/2014. Kormányrendelet VI. fejezet 39.§)*, nyilatkoznia kell erről és nem vehet részt az értékelésben.
- HACS maga, illetve akár a HACS tagjainak pályázása esetén a 1303/2013/EU Rendelet 34. cikk (3) b) pontja értelmében gondoskodni szükséges a hátrányos megkülönböztetéstől mentes, objektív kritériumokon alapuló átlátható kiválasztási eljárásról, amely elkerüli az összeférhetlenséget, valamint biztosítja, hogy a kiválasztási döntések során a szavazatok legalább 50%-át állami hatóságnak nem minősülő partnerek adják.

Kiválasztási rend

A Felhívásra beérkező támogatási kérelmek a 272/2014. (XI.5.) Korm. rendelet alapján standard kiválasztási eljárásrend alapján kerülnek kiválasztásra. Vagyis először jogosultsági ellenőrzés zajlik, hiánypótlási lehetőséggel. Csak a jogosult pályázatok kerülnek az értékelési szakaszba, ahol a felhívásban megjelölt értékelési szempontok alapján kapnak egy pontszámot, ami alapján a sorrend kialakul. A rendelkezésre álló forrás alapján meghatározott pontszámot elérő, illetve meghaladó támogatási kérelem részesül támogatásban.

A támogatási kérelmek benyújtására folyamatosan lesz lehetőség, szakaszos bírálattal.

5. A HKFS megvalósítását szolgáló humán erőforrás (képzettség, tapasztalat, készségek) bemutatása az elvégzendő feladatok tükrében.

A Mohácsi Helyi Közösség munkaszervezet tagjainak kiválasztásakor fontos szempont volt, hogy a vezető és a munkatársak rendelkezzenek a feladatok ellátásához szükséges szakértelem mellett a térség közössége és gazdasága fejlesztéséhez használható szakmai háttérrel és megfelelő helyismerettel. Ennek tükrében a Mohácsi Helyi Közösség munkaszervezete 1 fő munkaszerződéssel rendelkező munkatársat alkalmaz, 1 fő megbízási szerződéssel rendelkező munkatársat alkalmaz (két fő helyi, több éves szakmai tapasztalattal rendelkező szakemberből), illetve szükség szerint további munkatársakat vesz igénybe megbízási szerződéssel. A létrejött szervezet eredményesen képes ellátni a feladatokat és a HACS finanszírozási kapacitását tekintve fenntartható.

A munkaszervezet vezetőjének személye a HACS működése szempontjából kiemelten fontos. Az ő felelőssége a munkaszervezet tevékenységének irányításában ölt testet. A Mohácsi Helyi Közösség Magyar Vera személyében egy olyan személyt választott a munkaszervezet élére, aki végzettségének, tudásának, szakmai tapasztalatainak köszönhetően megfelelően el tudja látni feladatkörét. Magyar Vera a HACS szempontjából fontos **pályázatírói és projektmenedzser, rendezvényszervező tapasztalatokkal rendelkezik. Végzettsége művelődés és rendezvényszervező szakember.** Szakmai tapasztalata sokrétű. A fentiek alapján kijelenthető, hogy a megválasztott vezető szakmai képessége és tudása megalapozott, ezért alkalmas a munkaszervezet animációs, projektgenerálási, gazdaság- és társadalomszervezési feladatainak koordinálására és a HACS operatív működésének irányítására. A munkaszervezetnek kulcsszerepe van a támogatást igénylők tájékoztatásában, a velük való kommunikációban, ügyfélszolgálat működtetésében, információszolgáltatásban. Tapasztalatai alapján képes a folyamatos kapcsolattartásra, tájékoztatásra, segítségnyújtásra.

A munkaszervezet tagjai közé egy **jogi végzettséggel rendelkező szakember** (dr. Csombor Zsófia) is delegálásra került, aki a projektek előkészítésében, megvalósításában és elszámolásában megfelelő készségekkel és tapasztalatokkal rendelkezik.

6. A működés fizikai feltételeinek bemutatása.

A munkaszervezet ügyfélszolgálati felügyelettel ellátott irodát fog bérelni Mohács belvárosában, mely egyben a projektekhez kapcsolódó eseményeknek is színteréül fog szolgálni. Az iroda külön bejárattal fog rendelkezni. A vezetőnek és a munkaszervezet tagjainak három állandó munkahelyük kerül kialakításra a feladatok ellátásához szükséges eszközökkel számítógépek, internetkapcsolat, nyomtatók, fénymásoló, telefonok... stb.).

7. A működésre tervezett költségvetés alátámasztása.

A HACS működéséhez szükséges iroda bérletének költsége 50 hónapon át bruttó 6.000.000 millió Ft, anyagköltségek összege kb. bruttó 3 millió Ft, mely fedezi a pályázathoz szükséges papír, irodaszerek, kisösszegű eszközök beszerzését, emellett kb. bruttó 0,4 millió Ft van elkülönítve a felmerülő banki, könyvelési költségekre. Kötelezően előírt nyilvánosság biztosításának költsége 119 710 Ft, marketing, kommunikációs szolgáltatások költségei 5.800.000, a projekthez kapcsolódó helyi közösségfejlesztési Stratégia elkészítésének költsége 2.000.000 Ft. Legnagyobb költséghányada a szakmai megvalósításhoz kapcsolódó személyi jellegű költségeknek van, amely fedezi a munkaszervezet munkatársaira eső bruttó bért + a munkáltatói járulékot (19,5%-os szociális hozzájárulás), valamint a munkacsúcsok idején esetlegesen igénybe vett további munkatárs(ak) megbízási díját. Ennek összege a megvalósítás 50 hónapja alatt összesen 22.680.290 Ft.

6.4 Kommunikációs terv

A HACS külső kommunikációjára és a nyilvánosság tájékoztatására kidolgozott **kommunikációs tervének alapelvei:** nyilvánosság, folyamatosság, átláthatóság, rugalmasság, társadalmi részvétel biztosítása. A **kommunikációs stratégia célja**, hogy segítse és növelje a HACS által végzett Helyi Községi Fejlesztési Stratégia tervezésének hatékonyságát azáltal, hogy tudatosan megfogalmazza a kommunikációs tevékenység szabályait.

Célcsoportok: A HACS kommunikációjának elsődleges célcsoportját a HKFS céljainak megvalósításában potenciálisan szerepet vállaló majdani pályázók és partnerszervezetek jelentik. A másodlagos célcsoportot a szélesebb nyilvánosság, a térségben lakók jelentik, akik közvetve vagy közvetlenül a HKFS megvalósításának haszonélvezői lesznek.

Kommunikációs eszközök:

- Egy saját aloldal a legalkalmasabb eszköz arra, hogy a látogatók elérjék a fontosabb híreket, a pályázati felhívásokat, az egyesülettel kapcsolatos információkat. Az aloldalon keresztül lehetősége van bárkinek kapcsolatba lépnie az egyesülettel (HACS munkaszervezettel).
- A térségben leginkább olvasott helyi médiumokban való megjelenés (*Önkormányzati Hírek (újsság), Városi TV Mohács, www.mohacsiujssag.hu; www.mohacs.hu*)
- Az akciócsoport által kiküldött tájékoztató levelek, hírlevelek az Egyesület tagjai, partnerei részére e-mail útján (*folyamatosan bővülő lista*),
- Tájékoztató tartása egyesület által vagy más helyi szereplő által szervezett rendezvényeken (*pl. fórum, műhelybeszélgetés, konferencia, előadások stb.*),
- Marketing anyagok készítése (*kiadvány, szórólap, molinó stb.*).
- Rendelkezésre állnak ezen kívül a hagyományos kommunikációs csatornák, a telefon, a fax, vagy hivatalos dokumentum küldése esetén a posta.

A kommunikációs csatornák működtetése a munkaszervezet feladata lesz, de pl. a saját honlappal rendelkező HACS tagok a program linkjével, telephelyeiken pl. szórólap elhelyezésével, vagy a hirdetések kiragasztásával tudják segíteni a munkaszervezet kommunikációját. A kommunikáció során a „KTK 2020”¹ útmutatót a kedvezményezettek tájékoztatási kötelezettségeiről betartja munkaszervezet, és kötelezettsége van erre a támogatott szervezeteknek is.

A Mohácsi Városszépítő és Városvédő Egyesület, mint munkaszervezet a CLLD program megvalósításával kapcsolatos dokumentumait hozzáférhetővé teszi a honlapon, tevékenységére a nyitottság, átláthatóság jellemző. Az Egyesülettel kapcsolatos kommunikációra az Egyesület elnöke és az általa meghatalmazott/felkért személy jogosult. A kommunikációs anyagok előkészítése, illetve a program végrehajtásához kapcsolódó egyéb kommunikációs feladatok elvégzése jellemzően a munkaszervezet feladatai közé tartoznak. A feladatok szakszerű elvégzése érdekében a munkaszervezet egyik munkatársának kifejezetten kommunikációs, PR tapasztalatokkal rendelkező szakembert kíván alkalmazni.

¹ Letölthető a www.palyazat.gov.hu oldalról

4. táblázat: A HKFS megvalósításával kapcsolatos kommunikációs tevékenységek ütemterve

2018 első félév	• A HKFS készítési folyamatának bemutatása a HACS honlapján • Helyi média tájékoztatása az elkészült HKFS-ről, elfogadásáról, a felhívások meghirdetésének előkészületi tevékenységéről
2018 második félévétől folyamatosan	• Potenciális pályázók, ill. partnerek tájékoztatása a meghirdetett pályázati lehetőségekről honlapon, médiában, tájékoztató fórumon, e-mail-en
2019 első félévtől folyamatosan	• Szélesebb nyilvánosság tájékoztatása a HKFS megvalósulásáról, eredménykommunikáció – helyi médiában, marketing anyagokon

A 4. táblázatban bemutatott kommunikációs tevékenységi ütemterv megvalósítása során az Egyesület a legtöbb esetben ingyenes megoldásokat (*honlap, sajtótájékoztatón stb.*) alkalmaz majd.

6.5 Monitoring és értékelési terv

Az indikátorok definiálása a célok meghatározásánál megtörtént. A HACS munkaszervezete nyomon követi a megvalósuló projekteket. A TOP CLLD program esetében használt indikátorok esetében az adatforrás indikátortól függően vagy a Fejlesztéspolitikai Adatbázis és Információs Rendszer vagy központi módszertannal előre megállapított adatgyűjtés alapján történik, ezekben az esetekben évente van beszámolás. A támogatottak kötelező jelleggel a projekt megvalósulásáról szakmai beszámolót küldenek a HACS-nak, mely közzétételre kerül a honlapon, ennek összegzése negyedévenként történik.

A monitoring adatok feldolgozása a munkaszervezet feladata, a feldolgozás folyamatos, összegzésük negyedévente történik. Az eredmények ismertetése, visszacsatolása a döntéshozó szervek részére a munkaszervezet által tartott fórumokon, tájékoztató jelleggel jelennek meg és a döntések előkészítése valamint a HKFS felülvizsgálata során kerülnek felhasználásra.

A HACS saját teljesítmény adatainak gyűjtése folyamatos. A forrás-felhasználást évente felülvizsgálja, a módosításokat a HACS döntéshozó szervezetével és az irányítóhatósággal egyeztetve vezeti át. A szervezeti és a szakmai fejlődés értékelése negyedévente történik, az értékelést a döntéshozó szervek végzik, az eredményeket elfogadják vagy azok módosításáról, megváltoztatásáról döntenek.

A HKFS és egyes tevékenységek felülvizsgálata a HACS teljes tagságának bevonásával fórumokon, döntéshozó szervek gyűlésein történik. Az eredmények kommunikálása és terjesztése a HACS területén: nyilvános fórumokon, a honlapokon (HACS és önkormányzati), valamint rendezvényeken valósul meg.

6.6. Horizontális célok

6.6.1 Esélyegyenlőség

A helyzetfeltárás feltárta, hogy Mohácson öt különböző célcsoport emelhető ki (romák és/vagy mélyszegénységben élők, gyermekek, idősek, nők és fogyatékkal élők). A legfőbb problémák között van többek között a hátrányos helyzetűek alacsony végzettsége és ettől nem független az alacsony foglalkoztatási szint. A Helyi Esélyegyenlőségi Program megfogalmaz intézkedéseket a célcsoportok helyzetének javítása érdekében, amihez jelen stratégia illeszkedik.

Az akciócsoport a HKFS elkészítése, és végrehajtása során biztosítani kívánja az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét, a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférést, a diszkriminációmentességet, a szegregációmentességet.

Annak érdekében, hogy a fenti szempontok legjobban érvényesüljenek a HACS a meghirdetendő felhívásoknál előnyben részesít esélyegyenlőséget növelő beruházásokat, programokat. Illetve törekszik olyan fejlesztésekhez támogatást nyújtani, amely az értékelők szerint elfogadható többletteljesítményt mutat be az esélyegyenlőség javítása terén. A tervek szerint a támogatás igénylésekor az adatlapon található táblázatban a benyújtáskor érvényes érték és a projekt befejezésekor illetve a fenntartás végén érvényes érték (célérték) megadásával jelezheti a támogatás igénylője, hogy milyen esélyegyenlőségi intézkedés esetében vállal többletteljesítményt.

6.6.2 Fenntarthatóság

A HKFS tervezése a környezeti fenntarthatóságot alapelvnek tekintette, így a stratégia célrendszerében, és azokat szolgáló műveletekben sincs ezzel ellentmondó pont. Azon beavatkozási területeknél, ahol erre lehetőség adódott, már most jelöli a stratégia, hogy pl. előnyt élveznek azok a projektek, amelyek a környezet megóvásával és/vagy energiatakarékosággal kapcsolatos vállalatot tartalmaznak. A vállalt és szerződött többletvállalások megvalósulásának vizsgálata az alábbi módon tervezett:

- A többletvállalások megvalósításának állásáról a szakmai beszámolóban jelenteni kell.
- A projekt megvalósulásának helyszíni ellenőrzésekor kérhetik a többletvállalások igazolását.

A HKFS műveletek megvalósítása során kiemelt szerepe lesz a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos szemléletformálásnak, tudásátadásnak, a helyi értékek tudatosításának (természeti értékek, kulturális identitás) és megőrzésének.

Mindezek mellett a munkaszervezet saját tevékenységénél is érvényesíti a környezeti fenntarthatóság elvét, méghozzá tevékenységének a környezetileg tudatos végzése mellett, így például alkalmazza a munkaszervezet működtetésénél felmerülő eszközbeszerzésnél a következőket:

- az eszköz kategóriájában a legenergiatakarékosabb, környezetkímélő módon üzemeltethető
- elhasználódása után visszajuttatható a gyártóhoz
- elhasználódása után nem válik veszélyes hulladékká, ha van ilyen komponense, annak elkülönítése és biztonságos kezelése megoldható

- újrahasznosítható anyagokat tartalmaz, elhasználódása után egyes komponensei újrahasznosíthatóak vagy újrahasználhatóak
- üzemeltetése során biztosított a környezeti kibocsátások minimális szintje
- a karbantartás hulladékkezelése minimalizált
- az emberi egészségre nem káros

6.7. A HKFS innovatív elemeinek bemutatása

A Helyi Községi Fejlesztési Stratégia az innovációt alapvetően a műveletek révén, pontosabban a projektötletekre előírt alapelvnek a támogatást igénylők felé történő tudatosításával kívánja ösztönözni. Azaz a CLLD támogatásból megvalósuló projekteknek újszerű, innovatív megoldásokat kell tartalmaznia.

Innovatívnak tekinthető a helyi adottságok, erőforrások (természeti, humán, pénzügyi) újszerű kombinációjának megteremtése, hatékony kihasználása, a pályázók által tervezett tevékenységek, programok, beruházások egyedisége, olyan ötletek megvalósítása, amely lehet, hogy máshol már megjelent, de a városban újnak számítanak. Minden beavatkozási területnél lehetőség van arra, hogy az újszerű, kreatív projektek teret tudjanak hódítani.

Az újszerű tevékenységet, szolgáltatást fejlesztő megoldások vagy éppen az alkalmazott innovatív marketing létrejöttéhez nagymértékben hozzájárulhat az együttműködések erősítése és fejlesztése: a hazai és nemzetközi példák meghonosítása, adaptálása, amely új eljárásokat, ötleteket hozhat a térségbe. A HACS munkaszervezete törekszik és ösztönzi a széles körű kapcsolatrendszer kialakítását (szférakon belüli/közötti, térségek közötti, nemzetközi együttműködések), és a városban tevékenykedő szervezetek kreatív projekteinek fejlesztését, megvalósítását.

6.8. A HKFS megvalósíthatóságának főbb kockázatai

A stratégia megvalósíthatóság kockázatainak elemzésénél először a főbb kockázatokat kell számba venni azok valószínűsíthető bekövetkeztével és stratégiai célokra gyakorolt hatásának mértékével. Ezek után a rájuk adható válaszok felkutatása, majd ezek várható pozitív és negatív kimenetelét szükséges számításba venni.

5. táblázat: HKFS megvalósíthatóságának főbb kockázatai

Főbb kockázat	Valósz. (1-10)	Hatás	Kockázat kezelésének módja
HACS összetételének kedvezőtlen változása	3	közepes	HACS bárki számára nyitott, de összetételében fontos, hogy a civil, vállalkozói és közszféra is képviselve maradjon. Demokratikus és konszenzuson alapuló működés révén a kockázat mértéke csökkenthető.
Munkaszervezet személyi összetételének változása	3	közepes	A munkaszervezetbe delegált személyektől nagyban függ a stratégia céljainak megválasztása, ám személycsere esetén a munkakörre kiírt, szakmai referenciákat előíró pályázattal az utódlás kérdésköre megfelelően kezelhető.
Támogatást kérők alkalmatlansága	5	nagyon kedvezőtlen	A kockázatot a döntést megelőzően pályázók háttérének feltérképezése, egyszerű kockázatelemzés elkészítése csökkenti (támogatási kérelem keretében bekért adatok, információk)
Nincs érdeklődés a felhívások iránt	3	kedvezőtlen	A kockázatot a munkaszervezet jól szervezett animációs, kommunikációs tevékenységével minimalizálni lehet.

7. Indikatív pénzügyi terv

Stratégia megvalósítására fordítható forrás elszámolható összköltsége (Fejlesztési források /CLLD támogatás és az önerő/ és a HACS működési és animációs forráskeret összege): **399.999.999 Ft**

2:1 arány: ESZA = 133.333.333 Ft, ERFA =266.666.666 Ft

Fejlesztési forrás (önerő): **2.000.000 Ft**

Igényelhető vissza nem térítendő támogatás összege: **399.999.999 Ft**, ebből

Fejlesztési forrás (CLLD): 359.999.999 Ft

A HACS működési és animációs forráskeret: 40.000.000 Ft

A HKFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

Ssz.	A műveletek megnevezése	2018	2019	2020	2021	Összesen	%
1	Kulcsprojekt: Civil Közösségi Ház kialakítása	6	58,7	58,7	0	141,1	39,2
2	Kultúrát, közművelődést szolgáló intézmények, önkormányzatok működési helyszínének fejlesztése	0	33,5	0	0	33,5	9,3
3	A természeti és épített környezet rekreációs, közösségi, kulturális célú fejlesztése	0	35	17	0	52	14,4
4	Programok, rendezvények támogatása	0	48	48	37,3	133,3	37,1
	Összesen	6	148,8	121,5	43	360	100

A HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

	2018	2019	2020	2021	2022	Összesen
Működési költségek	12,5	8,6	8,5	7,6	2,4	39,6
Animációs költségek	0,1	0,2	0,1	0	0	0,4
Összesen	12,6	8,8	8,6	7,6	2,4	40

A **működési költségek** közül az első évben, 2018-ban megjelenő legnagyobb költség a HKFS elkészítésének díja (bruttó 4 millió Ft), valamint az irodai eszközök, berendezések beszerzése, továbbá az egyéb, az induláshoz kapcsolódó költségek. A többi költség megoszlása időarányosan került betervezésre (iroda bérleti díj, személyi jellegű költségek, egyéb anyagköltségek, nyilvánosság, kommunikációs költségek, banki és könyvelési költségek).

Az **animációs költségek** megoszlásánál az alapvető szempont az volt, hogy az animációs költségek nagyobb hányada a projektidőszak kezdeti szakaszán merül fel. Ebben az időszakban jelenik meg a legtöbb felhívás, így a legintenzívebb animációs tevékenység erre az időszakra esik. A projekt ciklus végére már csak minimális animációs költség lett betervezve, hiszen ekkor már új felhívás nem kerül meghirdetésre, a maradék forráskeret kiosztása történik meg ebben az időszakban.

HACS animáció: A projektek, a potenciális kedvezményezettek és a közöttük lévő kapcsolat fejlesztése, az érintettek „összekapcsolása” aktív támogató, koordináló közreműködés révén az egyik kulcstényező, amely a HACS által elérhető támogatási rendszert jellemzi. A proaktív megközelítés elengedhetetlen ahhoz, hogy a HKFS-sel összhangban lévő, jó minőségű projektek valósuljanak meg. A munkacsoport feladata az animáció terén: mobilizálás, képessé tétel, aktivizálás a HFS céljainak megvalósítása érdekében. Az animációval olyan tevékenységek kezdeményezése lehetséges, amely későbbi együttműködéseket és más szervezetek által megvalósítandó projekteket alapoz meg.

A HKFS teljes költségvetése

A jelen stratégiában a HACS a felhívás alapján az általa felhasználható forrásnál nem tervez nagyobb mértékű, vagy hosszabb távú együttműködést megvalósítani.

Sor - szám	A beavatkozás megnevezése	Indoklás, alátámasztás (legfeljebb 4-5 mondat)	Specifikus cél (legfeljebb 1-2 szó)	A beavatkozás tartalma (legfeljebb 4-5 mondat)	Kiegészítő jelleg, lehatárolás (legfeljebb 4-5 mondat)	Célcsoport (legfeljebb 1-2 szó)	Forrás (Ft)	A finanszírozás fedezete	Tervezett időintervallum (év, hónap)
1.	Kulcsprojekt: Civil Közösségi Ház kialakítása	A funkcióval nem rendelkező önkormányzati tulajdonú épületek helyzetfel-tárásban gyengeségként bemutatott elemét egyik épületnél közösségi célú jövőbeni hasznosítással tervezett orvosolni.	Közösségi kezdeményezések, szerveződések megerősítése, tevékenységeik támogatása	Épület felújítás (szükség esetén a meglévő épület teljes elbontása mellett új építése), korszerűsítés, udvar felújítása, udvari eszközök beszerzése, oktatáshoz, bemutáshoz, illetve egyéb eszközök beszerzése.	A projektartalom kombinációját más operatív program nem támogatja.	A civil házba tervezett helyi civil szervezetek és a helyi önk. konzorciumi formában, helyi önk.	141.133.277	ERFA	2019. I. félév – 2020. II. félév
2.	Kultúrát, közművelődést szolgáló intézmények,	Kulturális ellátó-helyek fejlesztése időszervezés, a	A kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőség-einek magasab	Épületek, udvarok, egyéb építmények /pl. szabadter-i színpad/	Más operatív programban a tervezett tevékenységek	helyi nemzetiségi önkormányzatok, helyi önkormány	33.500.000	ERFA	2019. I. félév – 2020. II. félév

Sor - szám	A beavatkozás megnevezése	Indoklás, alátámasztás (legfeljebb 4-5 mondat)	Specifikus cél (legfeljebb 1-2 szó)	A beavatkozás tartalma (legfeljebb 4-5 mondat)	Kiegészítő jelleg, lehatárolás (legfeljebb 4-5 mondat)	Célcsoport (legfeljebb 1-2 szó)	Forrás (Ft)	A finanszírozás fedezete	Tervezett időintervallum (év, hónap)
	önkormányzatok működési helyszínének fejlesztése	látogatók kulturális, szabadidős igényeik kielégítését kiszolgáló létesítmények egy része korszerűtlenn, leromlott állapotú.	b színvonalú elérése	felújítása, energetikai korszerűsítése, az infrastruktúrához kapcsolódó eszközbeszerzés, interaktív bemutatók lehetővé tevő eszközök beszerzése, egyéb rendezvények megtartásához szükséges eszközök beszerzése.	támogathatósága ilyen léptékben és célcsoport körrel nem támogatott.	ny-zat, kultúrát, közművelődést szolgáló intézmények, nonprofit vállalkozások			
3.	A természeti és épített környezetet rekreációs, közösségi, kulturális célú fejlesztése	A városban tapasztalható természeti és épített környezetével kapcsolatos hiányossága a szellemi	Fiatalokat megtartó, helyi identitást erősítő, vonzó közösségi élettér	Település központok fejlesztése, település képjavítása, kulturális örökség megőrzése és a helyi identitás	A TOP különböző felhívásai illeszkednek a művelethez, ám azok nagyobb léptékű beruházásokban gondolko	helyi önkormányzat, költségvetési szervek, nonprofit vállalkozások, helyi civil szervezetek	52.033.389	ERFA	2019. I. félév – 2020. II. félév

Sor - szám	A beavatkozás megnevezése	Indoklás, alátámasztás (legfeljebb 4-5 mondat)	Specifikus cél (legfeljebb 1-2 szó)	A beavatkozás tartalma (legfeljebb 4-5 mondat)	Kiegészítő jelleg, lehatárolás (legfeljebb 4-5 mondat)	Célcsoport (legfeljebb 1-2 szó)	Forrás (Ft)	A finanszírozás fedezete	Tervezett időintervallum (év, hónap)
		kulturális örökség megőrzésével, élhetőbb környezet kialakításával és a helyi identitás növelésével javítható.		növelését elősegítő köztéri alkotások elhelyezése, területrendezés, parkosítás, eszközbeszerzés, marketing tevékenység, kertépítészeti tervezés.	dnak, másrészt civil szervezetek támogatása esetén sokkal inkább egy konkrét feladathoz kapcsolódnak.				

4.	Programok, rendezvények támogatása	Közművelődési intézmények, nemzeti és helyi szerveződések számos, a helyi identitást erősítő programokat, rendezvényeket szerveznek. Kulturális ellátóhelyek fejlesztése mellett a programok és rendezvények színvonalának emelése, fejlesztése is szükségesszerű. A településen erős a civil jelenlét, amely a helyi identitás megőrzésének záloga. A civil szervezetek erősítése tevékenységeik	A kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek magasabb színvonalú elérése. Közösségi kezdeményezések, szerveződések megerősödése, tevékenységeik támogatása	Rendezvények, programok, kis értékű eszközbeszerzés, tanulmányutak, marketing tevékenységek.	Más operatív programban a tervezett tevékenységek támogatásának ilyen léptékben és célcsoportokkal nem támogatott. OP-kban hasonló konstrukciójú támogatások civileknek nincs, főleg nem a kiírt támogatható tevékenységekre.	helyi nemzeti és önkormányzatok, helyi kulturális intézmények, helyi önkormányzat helyi civil szervezetek	133.333.333	ESZ A	2019. I. félév – 2021. II. félév
----	------------------------------------	---	---	--	---	---	-------------	-------	----------------------------------

		finanszírozásán keresztül is fontos, hisz közösségformáló erejüket az alulról jövő kezdeményezések így még hatékonyabban érvényesíten tudják. Az egészségmegőrzéssel, egészséges életmóddal a nevelő sport és szabadidő-eltöltéssel foglalkozó civil szervezetek a helyi élet fontos szereplői. Tevékenységük nagymértékben hozzájárul a társadalom különböző korosztályainak (főleg fiatalok)							
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		nevelésé hez.							
--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--

Nyilatkozat a módosított HKFS elfogadásáról

A Mohácsi Helyi Közösség alapító tagjaiként egyhangúan nyilatkozunk arról, hogy a 2020. március 2-án átdolgozásra került Mohácsi Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia című dokumentum tartalmát megismertük. Az abban foglaltakat elfogadjuk és ezennel felhatalmazzuk a Mohácsi Helyi Közösség képviselőjét Mohácsi Bugarszki Norbert Urat, hogy a módosított Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégiát benyújtsa a TOP-7.1.1-16-2016-00003 kódszámú pályázat keretében elfogadásra az Irányító Hatóság felé.

Kelt: Mohács, 2020. március 2.

Mohácsi Városszépítő és Városvédő Egyesület

Mohácsi Bugarszki Norbert